Yoshie SASAKI / JICA Expert

ស្ដីអំពី របៀបចាត់ចែងរឿងក្ដីលែងលះ

1. តារាងលំហូរនៃនីតិវិធីលែងលះ

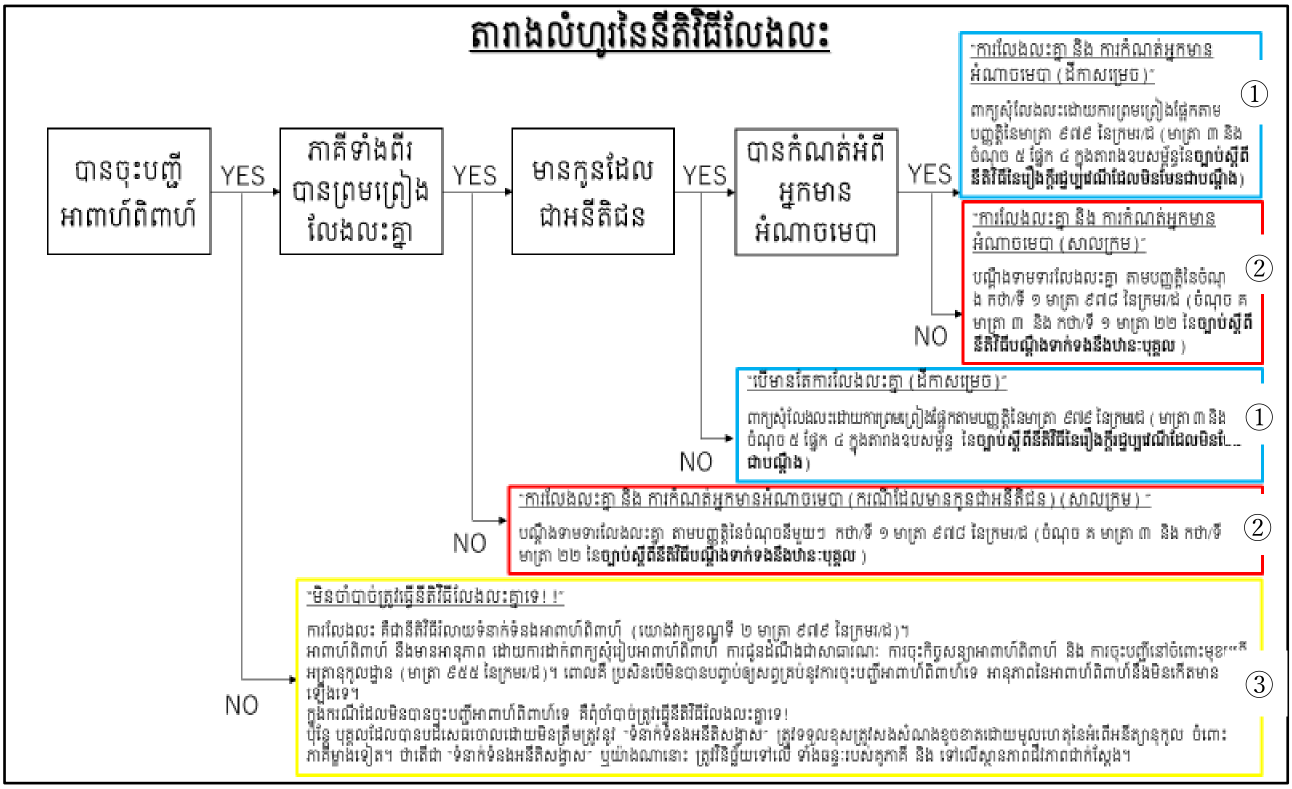

2. វិធីចាត់ចែងក្នុងករណីដែលភាគីមិនបានជ្រើសរើសនីតិវិធីបានត្រឹមត្រូវ

（1） ករណីដែលគូភាគីទាំងសងខាងបានព្រមព្រៀងអំពីការលែងលះគ្នា (និង ករណីដែលមានកូនជាអនីតិជនបានកំណត់អ្នកមានអំណាចមេបា) តែមិនបានដាក់ពាក្យសុំលែងលះដោយផ្អែកតាមច្បាប់ស្ដីពីនីតិវិធីរឿងក្ដីរដ្ឋប្បវេណីដែលមិនមែនជាបណ្ដឹងទេ បែរជាបានដាក់ពាក្យបណ្ដឹងទាមទារលែងលះ (យោងតារាងលំហូរ ①)

→ មាន ២ វិធី។ ដំបូង ធ្វើតាមវិធីនៃចំណុច ក ហើយបើសិនជាភាគីមិនយល់ព្រម នឹងធ្វើតាមវិធីនៃចំណុច ខ។

ក. ធ្វើការពន្យល់ថា ក្នុងករណីនេះអាចដាក់ពាក្យសុំលែងលះដោយផ្អែកតាមច្បាប់ស្ដីពីនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីដែលមិនមែនជាបណ្ដឹង ហើយឲ្យភាគីដកពាក្យបណ្ដឹងទាមទារលែងលះរួចជំរុញឲ្យដាក់ពាក្យសុំលែងលះគ្នា។

"មូលហេតុ"

- ចំណាយប្រាក់តិចលើពន្ធដាក់ពាក្យសុំ

  ពន្ធដាក់ពាក្យសុំនៃបណ្ដឹងទាមទារលែងលះមានចំនួន ៥៥០០០ (ប្រាំម៉ឺនប្រាំពាន់) រៀល (កថាខណ្ឌទី ៣ មាត្រា ៦០ និង កថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ៦១ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី)[1] រីឯពន្ធដាក់ពាក្យសុំនៃពាក្យសុំលែងលះមានចំនួន ៥.០០០ (ប្រាំពាន់) រៀល (កថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ២២ នៃច្បាប់ស្ដីពីនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីដែលមិនមែនជាបណ្ដឹង)។

- ពាក្យសុំគឺអាចធ្វើឡើងដោយផ្ទាល់មាត់បាន

  ពាក្យបណ្ដឹងទាមទារលែងលះ ភាគីត្រូវតែដាក់ពាក្យបណ្ដឹងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរទៅតុលាការ (កថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ៧៥ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី) រីឯពាក្យសុំលែងលះអាចធ្វើឡើងដោយផ្ទាល់មាត់បាន (កថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ២៦ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីដែលមិនមែនជាបណ្ដឹង)។

- ការសម្រេចសេចក្ដីចេញបានឆាប់រហ័ស

  ដើម្បីចេញសាលក្រម ឬ សាលដីកាទៅលើបណ្ដឹងទាមទារលែងលះ តុលាការត្រូវតែឆ្លងកាត់នូវការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ (កថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ១១៤ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី។ ប៉ុន្តែ មិនត្រូវបានធ្វើឡើងជាសាធារណៈទេ (កថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ១៦ នៃច្បាប់ស្ដីពីនីតិវិធីបណ្ដឹងទាក់ទងនឹងឋានៈបុគ្គល)) ចំណែកឯ ករណីដែលត្រូវចេញដីកាសម្រេចចំពោះពាក្យសុំលែងលះ មិនចាំបាច់ត្រូវឆ្លងកាត់ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ទេ (កថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ២៨ នៃច្បាប់ស្ដីពីនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីដែលមិនមែនជាបណ្ដឹង)។

ខ. ធ្វើការពន្យល់ថា ពាក្យបណ្ដឹងទាមទារលែងលះអាចដាក់បានលុះត្រាតែនៅក្នុងករណីដែលស្របទៅនឹងចំណុចណាមួយនៃកថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ៩៧៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី (កថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ៩៧៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី) ហើយជំរុញភាគីឲ្យអះអាងអំពីមូលហេតុជាក់ស្ដែងនៃការលែងលះ។ ក្នុងករណីដែលភាគីទាំងសងខាងបានព្រមព្រៀងគ្នាអំពីការលែងលះ គឺជាករណីដែលភាគីទាំងសងខាងពុំមានឆន្ទៈបន្តទំនាក់ទំនងអាពាហ៍ពិពាហ៍ ដូច្នេះហើយ ត្រូវនឹងមូលហេតុដែលលើកឡើងថា "ទំនាក់ទំនងអាពាហ៍ពិពាហ៍ត្រូវបានបែកបាក់ ហើយគ្មានសង្ឃឹមថានឹងអាចបដិទានឡើងវិញបាន" (ចំណុច ង)។

ក្នុងករណីដែលភាគីមិនយល់ព្រម តុលាការត្រូវធ្វើការបកស្រាយពាក្យបណ្ដឹងថា គឺការអះអាងបែបនេះគឺជាការអះអាងដែលមានលក្ខណៈស្មៀមស្ងាត់ ហើយបន្តនីតិវិធីតទៅមុខ។

---

[1] បណ្ដឹងទាមទារលែងលះ គឺជាបណ្ដឹងដែលតុលាការ "មិនអាចគណនា" (កថាខណ្ឌទី ៣ មាត្រា ៦០ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី)ដោយផ្អែកលើ "ផលប្រយោជន៍ដែលបានទាមទារក្នុងបណ្ដឹង" (កថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ៦០ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី) ដូច្នេះហើយតម្លៃកម្មវត្ថុនៃបណ្ដឹងនេះត្រូវចាត់ទុកថា មានចំនួន ៥.៥០០.០០០ (ប្រាំលានប្រាំសែន) រៀល។ ពន្ធដាក់ពាក្យសុំ ចំពោះភាគនៃតម្លៃកម្មវត្ថុនៃបណ្ដឹងដែលមានចំនួនត្រឹម ១០.០០០.០០០ (ដប់លាន) រៀល ពន្ធដាក់ពាក្យសុំដែលត្រូវបង់ក្នុងតម្លៃនៃកម្មវត្ថុចំនួន ១០០.០០០ (មួយសែន) រៀល គឺមានចំនួន ១.០០០ (មួយពាន់) រៀល (ចំណុច ក កថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ៦១ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី) ដូច្នេះ បើកម្មវត្ថុនៃបណ្ដឹងមានចំនួន ៥.៥០០.០០០ (ប្រាំលានប្រាំសែន) រៀល នឹងត្រូវបង់ពន្ធ ៥៥.០០០ (ប្រាំម៉ឺនប្រាំពាន់)រៀល។

"មូលហេតុ"

・ ដោយសារតែការចេញសាលក្រម ឬ សាលដីកាចាំបាច់ត្រូវធ្វើឡើងដោយផ្អែកលើការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ (កថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ១១៤ និង កថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ១៧៩ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី) ដូច្នេះហើយ នីតិវិធីនឹងមានលក្ខខណៈតឹងរ៉ឹងជាងដីកាសម្រេចដែលអាចចេញបានដោយពុំធ្វើការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ (វាក្យខណ្ឌទី ២ កថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ១១៤ និង កថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ១៧៩ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី)។ បើភាគីបានជ្រើសរើសយកនីតិវិធីដែលមានលក្ខណៈតឹងរឹងនោះ ផ្អែកតាមច្បាប់នីតិវិធីគឺពុំមានបញ្ហាអ្វីទេ។

・ ក្រោយមកបញ្ហាដែលកើតមាន គឺផ្អែកតាមច្បាប់សារធាតុ។ លក្ខខណ្ឌនៃបណ្ដឹងទាមទារលែងលះផ្អែកតាមច្បាប់សារធាតុ គឺមានចែងនៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ៩៧៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី។ ប្រសិនបើការលែងលះបានបំពេញលក្ខខណ្ឌនេះ នឹងពុំមានបញ្ហាផ្អែកតាមច្បាប់សារធាតុទេ។

（２） ករណីដែលភាគីម្ខាងមិនបានព្រមព្រៀងអំពីការលែងលះគ្នា ឬ មិនទាន់បានកំណត់អំពីអ្នកមានអំណាចមេបា ហើយមិនបានដាក់បណ្ដឹងទាមទារលែងលះគ្នាទេ បែរជាបានពាក្យសុំលែងលះដោយផ្អែកតាមច្បាប់ស្ដីពីនីតិវិធីរឿងក្ដីរដ្ឋប្បវេណីដែលមិនមែនជាបណ្ដឹងទៅវិញ (យោងតារាងលំហូរ ②)

→ ជំរុញឲ្យភាគីដកពាក្យសុំលែងលះ ហើយដាក់ពាក្យបណ្ដឹងទាមទារលែងលះ។ ក្នុងករណីដែលភាគីមិនព្រម តុលាការនឹងត្រូវលើកចោលពាក្យសុំលែងលះ[2]។

"មូលហេតុ"

・ ក្នុងករណីដែលភាគីម្ខាងមិនបានព្រមព្រៀងគ្នាអំពីការលែងលះ ភាគីមិនអាចធ្វើការដាក់ពាក្យសុំលែងលះគ្នាបានតាំងពីដំបូងបានទេ។ ពាក្យសុំលែងលះ គឺអាចធ្វើទៅបានក្នុងករណីដូចបានចែងនៅក្នុងមាត្រា ៩៧៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ពោលគឺនៅក្នុងករណីដែលភាគីទាំងសងខាងបានព្រមព្រៀងគ្នាអំពីការលែងលះ។ (ចំណុចទី៥ ផ្នែកទី ៤ តារាងឧបសម្ព័ន្ធនៃច្បាប់ស្ដីពីនីតិវិធីរឿងក្ដីរដ្ឋប្បវេណីដែលមិនមែនជាបណ្ដឹង)។

・ នៅពេលដែលឪពុកម្ដាយលែងលះគ្នា ត្រូវតែកំណត់យកឪពុក ឬ ម្ដាយណាម្ខាងជាអ្នកមានអំណាចមេបាលើកូន (កថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ១០៣៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី)។ ប្រសិនបើតុលាការទទួលស្គាល់នូវការទាមទារលែងលះទាំងមិនទាន់បានកំណត់អំពីអ្នកមានអំណាចមេបា នោះនឹងធ្វើឲ្យផ្ទុយពី

---

[2] ប្រសិនបើជានៅក្នុងនីតិវិធីចេញសាលក្រម ឬ សាលដីកា ទោះបីករណីតុលាការត្រូវធ្វើការ "ច្រានចោល"ក៏ដោយ ក៏នៅក្នុងនីតិវិធីចេញដីកាសម្រេច តុលាការនឹងចាត់ចែងដោយធ្វើការ "លើកចោល"។

※ ពិនិត្យមើលកំណត់ពន្យល់ក្នុង កថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ៣៩ នៃច្បាប់ស្ដីពីនីតិវិធីរឿងក្ដីរដ្ឋប្បវេណីដែលមិនមែនបណ្ដឹង និង កំណត់ពន្យល់ក្នុង មាត្រា ៥៤៤ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី។

ផលប្រយោជន៍របស់កុមារ ដោយសារតែមានការព្រួយបារម្ភថា នៅក្រោយពេលដែលឪពុកម្ដាយបានលែងលះគ្នា នឹងធ្វើឲ្យកូនមិនអាចទទួលបាននូវការគ្រប់គ្រងបានពេញលេញ។ ដូច្នេះហើយ ក្នុងករណីដែលមិនទាន់មានការកំណត់អំពីអ្នកមានអំណាចមេបាទេ តុលាការមិនអាចចេញដីកាសម្រេចទទួលស្គាល់ពាក្យសុំលែងលះបានទេ។ ដូច្នេះក្នុងករណីបែបនេះ ភាគីមិនត្រូវដាក់ពាក្យសុំលែងលះទេ គឺត្រូវដាក់ជាពាក្យបណ្ដឹងទាមទារលែងលះ ហើយតុលាការនឹងត្រូវសម្រេចសេចក្ដីអំពីការកំណត់អ្នកមានអំណាចមេបានៅក្នុងសាលក្រម ឬ សាលដីកាដែលទទួលស្គាល់នោះ (កថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ២២ នៃច្បាប់ស្ដីពីនីតិវិធីបណ្ដឹងទាក់ទងនឹងឋានៈបុគ្គល)។

យ៉ាងណាមិញ នៅក្នុងដីកាសម្រេចទទួលស្គាល់ពាក្យសុំលែងលះ ត្រូវតែសម្រេចសេចក្ដីអំពីការកំណត់អ្នកមានអំណាចមេបាដោយផ្អែកទៅតាមការពិភាក្សារបស់ឪពុកម្ដាយដែលបានកំណត់។ នៅក្នុងតារាងឧបសម្ព័ន្ធនៃច្បាប់ស្ដីពីនីតិវិធីរឿងក្ដីរដ្ឋប្បវេណីដែលមិនមែនជាបណ្ដឹង មិនបានកត់ត្រាអំពី "ការកំណត់អំពីអ្នកមានអំណាមេបាតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១០៣៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី" ទេ ចំណុចនេះ គឺមានន័យថា តុលាការ នឹងមិនទទួលស្គាល់ទៅលើពាក្យសុំដែលគ្រាន់តែទាមទារនូវកំណត់អំពីអ្នកមានអំណាចមេបាតែមួយមុខនោះទេ។ នៅពេលដែលតុលាការចេញដីកាសម្រេចទទួលស្គាល់ពាក្យសុំលែងលះ គឺចាំបាច់ត្រូវធ្វើការសម្រេចអំពីការកំណត់អំពីអ្នកមានអំណាចមេបា (យោង កថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ២២ នៃច្បាប់ស្ដីពីនីតិវិធីបណ្ដឹងទាក់ទងនឹងឋានៈបុគ្គល)។

（３） ករណីដែលភាគីបានដាក់ពាក្យសុំលែងលះដោយផ្អែកតាមច្បាប់ស្ដីពីនីតិវិធីនៃរឿងក្ដីរដ្ឋប្បវេណីដែលមិនមែនជាបណ្ដឹង ឬ បានដាក់ពាក្យបណ្ដឹងទាមទារលែងលះ ទាំងដែលនីតិវិធីនៃការលែងលះពុំមានភាពចាំបាច់ (យោង តារាងលំហូរ③)

→ ធ្វើការពន្យល់អំពីភាពមិនចាំបាច់នៃការដាក់ពាក្យសុំលែងលះ ឬ បណ្ដឹងទាមទារលែងលះ រួចជំរុញឲ្យភាគីដកពាក្យសុំ ឬ ពាក្យបណ្ដឹង។

"មូលហេតុ"

・ ការលែងលះគឺជានីតិវិធីរំលាយទំនាក់ទំនងអាពាហ៍ពិពាហ៍ (យោង វាក្យខណ្ឌទី ២ មាត្រា ៩៧៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី)។ អាពាហ៍ពិពាហ៍នឹងមានអានុភាព ដោយការដាក់ពាក្យសុំរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ ការជូនដំណឹងជាសាធារណៈ ការចុះកិច្ចសន្យាអាពាហ៍ពិពាហ៍ និង ការចុះបញ្ជីនៅចំពោះមុខមន្ត្រីអត្រានុកូលដ្ឋាន (មាត្រា ៩៥៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី)។ ដូច្នេះ ក្នុងករណីដែលមិនទាន់បានចុះបញ្ជីអាពាហ៍ពិពាហ៍ទេ អានុភាពនៃអាពាហ៍ពិពាហ៍នឹងមិនកើតមានឡើងទេ។ ក្នុងករណីនេះ ការលែងលះពុំចាំបាច់មាននីតិវិធីនៃការលែងលះទេ។

→ ក្នុងករណីដែលមានវិវាទអំពីការកំណត់អ្នកមានអំណាចមេបាលលើកូន ហើយឪពុកបានទទួល

ស្គាល់កូននោះ តុលាការត្រូវធ្វើការពន្យល់ទៅភាគីថា អាចដាក់ពាក្យសុំកំណត់អំពីអ្នកមានអំណាចមេបាតាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ៣ មាត្រា ១០៣៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបាន។ ប៉ុន្តែ តុលាការត្រូវពន្យល់ថា ក្នុងករណីដែលឪពុកមិនទាន់បានទទួលស្គាល់កូនទេ ផ្អែកតាមក្រមរដ្ឋប្បវេណី ម្តាយគឺជាអ្នកមានអំណាចមេបាលើកូននោះ ហេតុនេះហើយ ពុំចាំបាច់កំណត់អំពីអ្នកមានអំណាចមេបាទេ។

"មូលហេតុ"

- ក្នុងករណីដែលគូភាគីមានកូនជាអនីតិជន អ្នកមានអំណាចមេបាលើកូននោះ គឺជាម្តាយ (កថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ១០៣៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី) ។

ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលឪពុកបានទទួលស្គាល់កូននោះ ឪពុកក៏អាចក្លាយទៅជាអ្នកមានអំណាចមេបាបានផងដែរ (កថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ១០៣៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី) ដូច្នេះ ក្នុងករណីនេះ ភាគីអាចដាក់ពាក្យសុំកំណត់អំពីអ្នកមានអំណាចមេបាបាន (កថាខណ្ឌទី ៣ មាត្រា ១០៣៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី, មាត្រា ៣ និង ចំណុច ១១ ផ្នែកទី ៤ ក្នុងតារាងឧបសម្ព័ន្ធ នៃច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីរឿងក្តីរដ្ឋប្បវេណីដែលមិនមែនជាបណ្តឹង)។

３. ចំណុចដែលត្រូវប្រុងប្រយ័ត្ននៅពេលដែលបន្តនីតិវិធី

（1） ពាក្យសុំលែងលះ (ចំណុចទី ៥ ផ្នែកទី ៤ ក្នុងតារាងឧបសម្ព័ន្ធ នៃច្បាប់ស្តីនីតិវិធីរឿងក្តីរដ្ឋប្បវេណីដែលមិនមែនជាបណ្តឹង)

នីតិវិធីនឹងត្រូវបន្តដោយផ្អែកតាមច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីរឿងក្តីរដ្ឋប្បវេណីដែលមិនមែនជាបណ្តឹង។

ចំពោះ នីតិវិធីទាំងអស់ គឺត្រូវបានកំណត់នៅក្នុងច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីរឿងក្តីរដ្ឋប្បវេណីដែលមិនមែនជាបណ្តឹង (យោងមាត្រា ១ នៃច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីរឿងក្តីរដ្ឋប្បវេណីដែលមិនមែនជាបណ្តឹង)។

（2） បណ្តឹងទាមទារលែងលះ (ចំណុច គ មាត្រា ៣ នៃច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីបណ្តឹងទាក់ទងនឹងឋានៈបុគ្គល)

នីតិវិធីនឹងត្រូវបន្តដោយផ្អែកតាមច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីបណ្តឹងទាក់ទងនឹងឋានៈបុគ្គល និង ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី។

ច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីបណ្តឹងទាក់ទងនឹងឋានៈបុគ្គល ចែងអំពី "ករណីពិសេសនៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី" ចំពោះនីតិវិធីបណ្តឹងទាក់ទងនឹងឋានៈបុគ្គល (យោង មាត្រា ១ នៃច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីបណ្តឹងទាក់ទងនឹងឋានៈបុគ្គល)។

ដូច្នេះហើយ ចំណុចដែលមានចែងនៅក្នុងច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីបណ្តឹងទាក់ទងនឹងឋានៈបុគ្គល នឹងត្រូវអនុវត្តតាមច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីបណ្តឹងទាក់ទងនឹងឋានៈបុគ្គល ហើយចំណុចក្រៅពីនេះ នឹងត្រូវអនុវត្តតាមក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីដែលជាច្បាប់ទូទៅ។

ប្រសិនបើជាចំណុចដែលមានចែងនៅក្នុងច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីបណ្តឹងទាក់ទងនឹងឋានៈបុគ្គល ហើយតុលាការមិនបានបន្តនីតិវិធីដោយផ្អែកតាមច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីបណ្តឹងទាក់ទងនឹងឋានៈបុគ្គល បែរជាបានបន្តនីតិវិធីដោយផ្អែកតាមក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីដែលជាច្បាប់ទូទៅ នីតិវិធីនោះគឺជានីតិវិធីដែលខុសច្បាប់ដោយសារ

តែផ្ទុយនឹងច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីបណ្តឹងទាក់ទងនឹងឋានៈបុគ្គល។ ចៅក្រម ត្រូវតែស្វែងយល់ទុកនូវចំណុច ដែលមានចែងនៅក្នុងច្បាប់ស្តីពីនិតិវិធីទាក់ទងនឹងឋានៈបុគ្គលឲ្យបានច្បាស់លាស់។

"ជាពិសេសមាត្រាដែលសំខាន់ៗ"

- មាត្រា ១២

ដើមចោទ អាចផ្លាស់ប្តូរនូវការទាមទារ ឬ មូលហេតុនៃការទាមទារបាន រហូតដល់ពេលចប់ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់នៃការជម្រះក្តីលើកទី ១ ឬ ការជំនុំជម្រះលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍។ ចុងចម្លើយក៏អាចដាក់ពាក្យបណ្តឹងតបបានរហូតដល់ពេលនោះដែរ។

- កថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ១៣

ក្នុងករណីដែលភាគីមិនបានបង្ហាញច្បាស់លាស់អំពីឆន្ទៈមានវិវាទទៅលើអង្គហេតុដែលភាគីម្ខាងបានអះអាងក៏ដោយ ក៏តុលាការត្រូវចាត់ទុកថាភាគីបានសារភាពចំពោះអង្គហេតុនោះដែរ។ អង្គហេតុដែលភាគីបានសារភាពក៏ដោយ ក៏តុលាការត្រូវទទួលស្គាល់ដោយផ្អែកតាមភស្តុតាងដែរ។ ម្យ៉ាងទៀត តុលាការមិនអាចចេញសាលក្រម ឬ សាលដីកាកំបាំងមុខបានទេ។

※ ក្រៅពីចំណុចខាងលើនេះ ក៏នៅមានផ្នែកមួយចំនួនទៀតដែលបញ្ញត្តិនៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីមិនត្រូវយកមកអនុវត្ត ដូច្នេះសូមផ្ទៀតផ្ទាត់ក្នុងមាត្រា!

- កថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ១៣

ភាគីមិនអាចធ្វើការផ្សះផ្សាលើបណ្តឹង ការលះបង់នូវការទាមទារ និង ការទទួលស្គាល់នូវការទាមទារបានទេ។

- មាត្រា ១៤

តុលាការអាចយកអង្គហេតុដែលភាគីមិនបានអះអាងមកធ្វើជាមូលដ្ឋាននៃសាលក្រមបាន។

- មាត្រា ១៦

ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់នៃបណ្តឹងទាក់ទងនឹងឋានៈបុគ្គល មិនត្រូវធ្វើជាសាធារណៈឡើយ។

- មាត្រា ១៧

សាលក្រម ឬ សាលដីកាស្ថាពរនៃបណ្តឹងទាក់ទងនឹងឋានៈបុគ្គលក៏មានអានុភាពចំពោះតតិយជនដែរ[3]។

[3] ពាក្យថា "សាលក្រម ឬ សាលដីកាស្ថាពរនៃបណ្តឹងទាក់ទងនឹងឋានៈបុគ្គល" នៅត្រង់នេះ គឺសំដៅទៅលើសាលក្រម ឬ សាលដីកាស្ថាពរនៃបណ្តឹងដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ៣ នៃច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីបណ្តឹងទាក់ទងនឹងឋានៈបុគ្គល។ ដូច្នេះ នៅក្នុងសាលក្រម ឬ សាលដីកាដែលទទួលស្គាល់នូវទាមទារលែងលះ ហើយបើសិនជាតុលាការបានបង្គាប់ឲ្យភាគីប្រគល់កូន ឬ បង់ប្រាក់ ឬ ផ្តល់តាវកាលិកផ្សេងទៀត (កថាខណ្ឌទី ១ និង កថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ២២ នៃច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីបណ្តឹងទាក់ទងនឹងឋានៈបុគ្គល) គឺផ្នែកដែលតុលាការទទួលស្គាល់នូវការទាមទារលែងលះ នឹងមានអានុភាពដល់តតិយជន ប៉ុន្តែ ផ្នែកដែលតុលាការបានបង្គាប់ឲ្យភាគីប្រគល់កូន ឬ បង់ប្រាក់ ឬ ផ្តល់តាវកាលិកផ្សេងទៀត នឹងមិនមានអានុភាពដល់តតិយជនទេ។

- មាត្រា ២១

ទោះបីជាគ្មានពាក្យសុំរបស់ភាគីក៏ដោយ ក៏តុលាការអាចបង្គាប់ឲ្យធ្វើការចាត់ចែងរក្សាការពារដោយធន្ទានុសិទ្ធិបានដែរ។

- មាត្រា ២២

មាត្រានេះ បានចែងអំពីចំណុចដែលតុលាការត្រូវតែសម្រេចសេចក្តីក្នុងពេលជាមួយគ្នានៅក្នុងករណីដែលតុលាការទទួលស្គាល់ការទាមទាររបស់ដើមចោទនៅក្នុងបណ្តឹងទាមទារលែងលះគ្នា។ ទាក់ទងនឹងចំណុចទាំងនោះ តុលាការក៏អាចបង្គាប់ឲ្យភាគីផ្តល់តាវកាលិកក្នុងចំនួនទឹកប្រាក់ច្រើនជាងទឹកប្រាក់ដែលភាគីបានទាមទារផងដែរ។

- មាត្រា ២៣

តុលាការអាចបង្គាប់អំពីការអនុវត្តករណីយកិច្ចដោយប្រើនីតិវិធីងាយស្រួល ហើយខុសពីការអនុវត្តដោយបង្ខំ។

4. របៀបសរសេរសេចក្តីសម្រេចបញ្ចប់

（1） ការលែងលះ

ក. ចំណុចដែលត្រូវពិចារណាក្នុងករណីពាក្យសុំលែងលះ

ជាដំបូងតុលាការត្រូវបញ្ជាក់ថា "តើគូភាគីទាំងសងខាងមានបំណងពិតប្រាកដក្នុងការរំលាយទំនាក់ទំនងអាពាហ៍ពិពាហ៍ដែរឬទេ?" (មាត្រា ៩៧៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី)។

បន្ទាប់មក ក្នុងករណីដែលប្តីប្រពន្ធមានកូនដែលជាអនីតិជន ដើម្បីធ្វើការរំលាយទំនាក់ទំនងអាពាហ៍ពិពាហ៍ ចាំបាច់ត្រូវតែមានការកំណត់អំពីអ្នកមានអំណាចមេបានៅក្រោយពេលលែងលះគ្នា (យោង ចំណុច（2）នៃចំណុចលេខ 2 ខាងលើ)។ ដូច្នេះ ឃ្លាដែលលើកឡើងថា "តើគូភាគីទាំងសងខាងមានបំណងពិតប្រាកដក្នុងការរំលាយទំនាក់ទំនងអាពាហ៍ពិពាហ៍ដែរឬទេ?" គឺតុលាការចាំបាច់ត្រូវបញ្ជាក់អំពី ①ការព្រមព្រៀងអំពីការលែងលះគ្នា និង ②ការព្រមព្រៀងអំពីអ្នកមានអំណាចមេបា ។

ក្នុងករណីដែលអាចធ្វើការបញ្ជាក់បានថា គូភាគីទាំងសងខាងបានព្រមព្រៀងគ្នាពិតប្រាកដចំពោះចំណុចទាំងពីរដូចបានសរសេរខាងលើនេះ តុលាការនឹងទទួលស្គាល់ពាក្យសុំលែងលះ។ ក្នុងករណីដែលតុលាការមិនអាចទទួលស្គាល់អំពីការព្រមព្រៀងគ្នាពិតប្រាកដចំពោះចំណុចទាំងពីរដូចបានសរសេរខាងលើនេះទេ តុលាការត្រូវជំរុញឲ្យអ្នកដាក់ពាក្យសុំដកពាក្យសុំលែងលះ ហើយដាក់ពាក្យបណ្តឹងទាមទារលែងលះ។ បើសិនជាអ្នកដាក់ពាក្យសុំមិនយល់ព្រមទេ តុលាការត្រូវលើកចោលនូវពាក្យសុំលែងលះ។

ខ. ចំណុចដែលត្រូវពិចារណាក្នុងករណីបណ្តឹងទាមទារលែងលះ

ជាដំបូងតុលាការត្រូវធ្វើការវិនិច្ឆ័យដោយផ្អែកតាមភស្តុតាងថា តើមានមូលហេតុនៃការលែងលះដែលបានចែងនៅក្នុងចំណុចនីមួយៗនៃកថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ៩៧៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីដែរឬទេ? យ៉ាងណាមិញ បើសិនជាតុលាការអាចទទួលស្គាល់ថា ភាគីទាំងសងខាងពុំមានឆន្ទៈបន្តនូវទំនាក់ទំនងអាពាហ៍ពិពាហ៍ទេ

វាគឺជាករណីដែលត្រូវនឹង "ករណីដែលទំនាក់ទំនងអាពាហ៍ពិពាហ៍ត្រូវបានបែកបាក់ ហើយគ្មានសង្ឃឹមថានឹងអាចធ្វើបដិទានឡើងវិញបាន" (ចំណុច ង) (យោងចំណុច ខ នៃលេខ (1) នៅក្នុងចំណុចលេខ 2 ខាងលើ)។

ក្នុងករណីដែលតុលាការទទួលស្គាល់អំពីមូលហេតុនៃការលែងលះ ហើយនៅពេលដែលក្នុងមានការអះអាងពីភាគី (ចុងចម្លើយ) អំពី "ការលែងលះគ្នានោះនឹងបណ្ដាលឲ្យការទ្រទ្រង់ជីវភាពរបស់សហព័ទ្ធ ឬ កូន ក្រលំបាកយ៉ាងខ្លាំង ឬ មានការឈឺចាប់ដែលពុំអាចទ្រាំទ្របាន" (កថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ៩៧៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី) តុលាការត្រូវធ្វើការពិចារណាទៅលើការអះអាងនោះ។ ក្នុងករណីនេះ តុលាការអាចច្រានចោលការទាមទារលែងលះបាន។

ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីដែលតុលាការទទួលស្គាល់អំពីមូលហេតុនៃការលែងលះដូចមានចែងនៅក្នុងចំណុច ឃ ឬ ចំណុច ង កថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ៩៧៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ហើយប្រសិនបើយល់ឃើញថាការទាមទារនោះផ្ទុយនឹងភាពសុចរិត ដោយជនដែលទាមទារឲ្យលែងលះគ្នានោះ ធ្វេសប្រហែសយ៉ាងខ្លាំងក្នុងការសហប្រតិបត្តិ និង ជួយសង្គ្រោះចំពោះសហព័ទ្ធ តុលាការអាចច្រានចោលការទាមទារលែងលះគ្នានោះ "ដោយឆន្ទានុសិទ្ធិបាន" (កថាខណ្ឌទី ៣ មាត្រា ៩៧៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី)។

គ. របៀបសរសេរសេចក្ដីសម្រេចបញ្ចប់ក្នុងករណីដែលទទួលស្គាល់នូវការលែងលះ

- ករណីពាក្យសុំលែងលះ

  "លែងលះអ្នកដាក់ពាក្យសុំ និង ភាគីម្ខាងទៀត[4]។"

- ករណីបណ្ដឹងទាមទារលែងលះ

  "លែងលះដើមចោទ និង ចុងចម្លើយ។"

※ហេតុអ្វីបានជាខ្លឹមសារខាងលើនេះដូចជាឆ្លង?

មូលហេតុ គឺដោយសារតែខ្លឹមសារនៃសេចក្ដីសម្រេចបញ្ចប់នេះ គឺជាសាលក្រម ឬសាលដីកានៃបណ្ដឹងទាមទារឲ្យបង្កើត ប្ដូរ ឬ រំលត់ទំនាក់ទំនងគតិយុត្ត។

ខាងក្រោមនេះ យោងទំព័រ ៤៩ ដល់ ទំព័រ ៥២ នៃសៀវភៅសេចក្ដីពន្យល់អំពីក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី (ភាគ ១ ៖ នីតិវិធីបណ្ដឹង)

"បណ្ដឹងទាមទារឲ្យបង្កើត ប្ដូរ ឬ រំលត់ទំនាក់ទំនងគតិយុត្ត គឺជាបណ្ដឹងទាមទារឲ្យតុលាការចេញសាលក្រមប្រកាសបង្កើតជាថ្មីនូវទំនាក់ទនងគតិយុត្ត (ការកើតមានឡើង ការប្ដូរ ឬ ការរំលត់) ដោយផ្អែកលើការអះអាងអំពីអត្ថិភាពនៃសិទ្ធិបង្កើត ឬ អំពីមូលហេតុនៃការបង្កើតទំនាក់ទំនងគតិយុត្តកំណត់

[4] នៅក្នុងច្បាប់ស្ដីពីនីតិវិធីរឿងក្ដីរដ្ឋប្បវេណីដែលមិនមែនជាបណ្ដឹង ភាគីឲ្យឈ្មោះថា "អ្នកដាក់ពាក្យសុំ" និង " ភាគីម្ខាងទៀត" (យោង កថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ២៧, កថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ២៨, កថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ២៩ ជាអាទិ៍ នៃច្បាប់ស្ដីពីនីតិវិធីរឿងក្ដីរដ្ឋប្បវេណីដែលមិនមែនជាបណ្ដឹង)។

មួយដែលជាការទាមទារតាមផ្លូវបណ្តឹង។ បណ្តឹងប្រភេទនេះមានដូចជា បណ្តឹងសុំលែងលះគ្នា។ ប្រសិនបើការព្រមព្រៀងលែងលះគ្នារវាងភាគីដែលមានទំនាក់ទំនងអាពាហ៍ពិពាហ៍មិនអាចសម្រេចបានទេ ហើយក្នុងករណីដែលភាគីខាងប្តី ឬ ខាងប្រពន្ធចង់លែងលះគ្នា ភាគីនោះត្រូវដាក់ពាក្យបណ្តឹសុំលែងលះគ្នា។ ក្នុងករណីនៃការលែងលះគ្នាតាមរយៈបណ្តឹងសុំលែងលះគ្នា ទាល់តែមានសាលក្រមលែងលះគ្នាទើបមានអានុភាពបង្កើតនូវទំនាក់ទំនងគតិយុត្តដែលរំលាយនូវទំនាក់ទំនងអាពាហ៍ពិពាហ៍ដែលមានពីមុនមករវាងដើមចោទ និង ចុងចម្លើយ។ ទោះជាមានមូលហេតុលែងលះគ្នាដែលមានចែងក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណី (ចំណុចនីមួយៗ កថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ៩៧៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី) ហើយភាគីម្ខាងបានបង្ហាញឆន្ទៈលែងលះគ្នាក៏ដោយ ក៏មិនមានអនុភាពលែងលះគ្នាដែរ។ ដើម្បីឲ្យអានុភាពលែងលះគ្នា ដែលជាការរំលាយនូវចំណងអាពាហ៍ពិពាហ៍នោះកើតមានឡើង ទាល់តែតុលាការចេញសាលក្រមលែងលះគ្នា។ ដូច្នេះហើយ ជាគោលការណ៍ ច្បាប់ទទួលស្គាល់នូវការបង្កើតទំនាក់ទំនងគតិយុត្តថ្មី ដោយផ្អែកលើឆន្ទៈរបស់ភាគីណាម្ខាង ក៏ប៉ុន្តែ មានករណីមួយចំនួនដែល ដើម្បីឲ្យអានុភាពនៃការបង្កើតទំនាក់ទំនងគតិយុត្តនោះកើតមានឡើង ការបង្ហាញឆន្ទៈរបស់ភាគីមិនមែនជាការគ្រប់គ្រាន់ទេ គឺចាំបាច់មានបណ្តឹងហើយឲ្យតុលាការចេញសាលក្រម។ បណ្តឹងដែលទាមទារឲ្យតុលាការចេញសាលក្រមដែលមានអនុភាពបែបនេះ ហៅថា បណ្តឹងទាមទារឲ្យបង្កើត ប្តូរ ឬ រំលត់ទំនាក់ទំនងគតិយុត្ត។"

"ចំពោះបណ្តឹងទាមទារឲ្យបង្កើត ប្តូរ ឬ រំលត់ទំនាក់ទំនងគតិយុត្ត ពេលដែលតុលាការទទួលស្គាល់ថា ការទាមទាររបស់ដើមចោទត្រឹមត្រូវ តុលាការចេញសាលក្រម បង្កើត (ផ្លាស់ប្តូរ) នូវទំនាក់ទំនងគតិយុត្តកំណត់មួយតាមការទាមទារនោះ។ សាលក្រមប្រភេទនេះ គេហៅថា សាលក្រមបង្កើត ប្តូរ ឬ រំលត់ទំនាក់ទំនងគតិយុត្ត។ សាលក្រមបង្កើត ប្តូរ ឬ រំលត់ទំនាក់ទំនងគតិយុត្តិមានអានុភាពប្រតិសកម្ម (ឧទាហរណ៍ សាលក្រមទទួលស្គាល់ សាលក្រមរំលាយចោលនូវសេចក្តីសម្រេចរបស់មហាសន្និបាតម្ចាស់ហ៊ុនជាដើម) ឬ មានអានុភាពឆ្ពោះទៅអនាគត (ឧទាហរណ៍ សាលក្រមលែងលះគ្នា សាលក្រមលុបចោលអាពាហ៍ពិពាហ៍ជាដើម) ក្នុងការបង្កើត ប្តូរ ឬ រំលត់នូវទំនាក់ទំនងគតិយុត្តដោយផ្ទាល់ តាមច្បាប់សារធាតុ ឬ ច្បាប់នីតិវិធី ទៅតាមខ្លឹមសារនៃសាលក្រមនោះ មានន័យថា មានអានុភាពបង្កើតទំនាក់ទំនងគតិយុត្ត (តើអានុភាពបង្កើតទំនាក់ទំនងគតិយុត្តនោះ ជាអានុភាពប្រតិសកម្ម ឬ យ៉ាងណាដែរនោះ ត្រូវបានកំណត់ដោយបញ្ញត្តិនៃច្បាប់សារធាតុ)។ អានុភាពនៃសាលក្រមបង្កើតទំនាក់ទំនងគតិយុត្តិ ដែលមានខ្លឹមសាររំលាយចោលនូវចំណងអាពាហ៍ពិពាហ៍រវាងភាគី ដោយសាលក្រមលែងលះគ្នា នឹងកើតមានឡើងចំពោះតតិយជនទូទៅផងដែរ។"

→ អានុភាពនៃការលែងលះនឹងកើតមានឡើងដំបូងតាមរយៈសាលក្រមស្ថាពរ ឬ ដីកាសម្រេចដែលបានចូលជាស្ថាពររបស់តុលាការ។ ពោលគឺ តុលាការគឺជាអ្នកលែងលះភាគី។

ដូច្នេះហើយ តុលាការដែលត្រូវចេញសាលក្រម ឬ សាលដីកានឹងត្រូវសរសេរសេចក្តីសម្រេចបញ្ជាប់ថា "លែងលះ ដើមចោទ និង ចុងចម្លើយ"។

ឃ. របៀបសរសេរសេចក្តីសម្រេចបញ្ចប់ក្នុងករណីដែលមិនទទួលស្គាល់នូវការលែងលះ

- ករណីពាក្យសុំលែងលះ

"លើកចោលពាក្យសុំរបស់អ្នកដាក់ពាក្យសុំ[5]។"

- ករណីបណ្តឹងទាមទារលែងលះ

"ច្រានចោលការទាមទារបស់ដើមចោទ។"

(2) ការកំណត់អំពីអ្នកមានអំណាចមេបា

នៅពេលដែលតុលាការទទួលស្គាល់អំពីការលែងលះ ដាច់ខាតចាំបាច់ត្រូវសម្រេចសេចក្តីអំពីការកំណត់អ្នកមានអំណាចមេបា នៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចបញ្ចប់ ទោះបីជាដីកាសម្រេច ឬ សាលក្រម ឬ សាលដីកា ក៏ដោយ។

ច្បាប់មិនអនុញ្ញាតឲ្យមានការទទួលស្គាល់អំពីការលែងលះទាំងមិនបានកំណត់អំពីអ្នកមានអំណាចមេបាទេ ដោយសារតែផ្ទុយនឹងផលប្រយោជន៍របស់កុមារ។

ក. ចំណុចដែលត្រូវពិចារណាក្នុងករណីពាក្យសុំលែងលះ

តុលាការត្រូវកំណត់អំពីអ្នកមានអំណាចមេបាដោយពិចារណាទៅលើ "ផលប្រយោជន៍របស់កូន" (កថាខណ្ឌទី ៣ មាត្រា ១០៣៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី)។ ចំពោះ "ផលប្រយោជន៍របស់កូន" គឺអាចធ្វើការពិចារណាដោយការញែកគ្នារវាង ① ស្ថានភាពរបស់ខាងឪពុកឬម្តាយ និង ② ស្ថានភាពរបស់កូន។ ① ស្ថានភាពរបស់ខាងឪពុកឬម្តាយ អាចមានដូចជា លទ្ធភាពក្នុងការគ្រប់គ្រង (អាយុ និង ស្ថានភាពសុខភាពជាដើម) ស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ច (ប្រាក់ចំណូលប្រចាំឆ្នាំ មុខរបរ មាន ឬ គ្មានលំនៅដ្ឋានជាដើម) និងស្ថានភាពនៃការគ្រប់គ្រងកូន មាន ឬ គ្មានជំនួយពីសាច់ញាតិ ការផ្តល់ក្តីស្រលាញ់ចំពោះកូនជាអាទិ៍ ដែលធ្លាប់មានកន្លងមក។ ② ស្ថានភាពរបស់កូនអាមានដូចជា អាយុ ស្ថានភាពនៃការលូតលាស់រាងកាយ និង ចិត្តគំនិត ឆន្ទៈរបស់កូន ភាពជិតស្និតរមួតនៃចំណងរវាងឪពុកឬម្តាយ និង សាច់ញាតិជាដើម។ ចំពោះឆន្ទៈរបស់កូននឹងត្រូវធ្វើការពិចារណាថ្លឹងថ្លែងសមស្របទៅតាមអាយុ និង សភាពចាស់ទុំរបស់កូននោះ (កថាខណ្ឌទី ៤ មាត្រា ២២ នៃច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីបណ្តឹងទាក់ទងនឹងឋានៈបុគ្គល និង មាត្រា ៥២ នៃច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីរឿងក្តីរដ្ឋប្បវេណីដែលមិនមែនជាបណ្តឹង) ។

ខ. ករណីពាក្យសុំលែងលះ

" កំណត់ថា អ្នកដាក់ពាក្យសុំ (ឬ ភាគីម្ខាងទៀត) ជាអ្នកមានអំណាចមេបាលើ.......................... (កើតនៅថ្ងៃទី.......ខែ............ឆ្នាំ............)[6]ដែលជាកូនរវាងអ្នកដាក់ពាក្យសុំ និង ភាគីម្ខាងទៀត។"

---

[5] យោងFootnoteចំណុចលេខ 2។

[6] អំណាចមេបាយកមកអនុវត្តចំពោះ "កូនដែលជាអនីតិជន" (មាត្រា ១០៣៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី) ដូច្នេះហើយ តាមរយៈការសរសេរ

គ. ករណីបណ្តឹងទាមទារលែងលះ

"កំណត់ថា ដើមចោទ (ឬ ចុងចម្លើយ) ជាអ្នកមានអំណាចមេបាលើ...................... (កើតនៅថ្ងៃទី.......ខែ............ឆ្នាំ............)ដែលជាកូនរវាងដើមចោទ និង ចុងចម្លើយ។"

ឃ. អំពីការប្រគល់កូន

ក្នុងករណីដែលតុលាការកំណត់ថា ឪពុក ឬ ម្តាយដែលមិនបានគ្រប់គ្រងកូននាពេលបច្ចុប្បន្ន ជាអ្នកមានអំណាចមេបា (ក្នុងករណីដែលតុលាការទទួលស្គាល់ថា ស្ថានភាពនៃការគ្រប់គ្រងបច្ចុប្បន្ននេះមានបញ្ហា ហើយគួរតែផ្លាស់ប្តូរអ្នកគ្រប់គ្រងឲ្យទៅឪពុក ឬ ម្តាយម្ខាងទៀតវិញ) នាំឲ្យឪពុក ឬ ម្តាយដែលតុលាការបានកំណត់ជាអ្នកមានអំណាចមេបា អាចទាមទារទៅភាគីម្ខាងទៀត (ឪពុក ឬ ម្តាយដែលបានគ្រប់គ្រងកូនកន្លងមក) ឲ្យប្រគល់កូន (កថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ១០៤៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី)។

នៅក្នុងការបន្តដំណើរការនៃនីតិវិធីបណ្តឹងទាមទារលែងលះ ក្នុងករណីដែលមានពាក្យសុំពីភាគីឲ្យប្រគល់កូន ហើយតុលាការបានទទួលស្គាល់ការទាមទារលែងលះ និងនៅពេលដែលមានហេតុផលសមរម្យក្នុងការទទួលស្គាល់ទៅលើពាក្យសុំនោះ (ករណីដែលមានការព្រួយបារម្ភខ្ពស់ថា ឪពុក ឬ ម្តាយដែលកំពុងគ្រប់គ្រងកូនក្នុងពេលបច្ចុប្បន្ននេះ (ឪពុក ឬ ម្តាយដែលមិនមែនជាអ្នកមានអំណាចមេបានៅក្រោយពេលលែងលះ) នឹងមិនប្រគល់កូនឲ្យទៅភាគីម្ខាងទៀតដោយស្ម័គ្រចិត្តនៅក្រោយពេលលែងលះគ្នា) ដូច្នេះ តុលាការអាចបង្គាប់អំពីការប្រគល់កូនបាន (កថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ២២ នៃច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីបណ្តឹងទាក់ទងនឹងឋានៈបុគ្គល)។ សេចក្តីសម្រេចបញ្ចប់ក្នុងករណីនេះ នឹងសរសេរថា **"បង្គាប់ឲ្យចុងចម្លើយ (ឪពុក ឬ ម្តាយដែលតុលាការមិនបានកំណត់ជាអ្នកមានអំណាចមេបា) ប្រគល់កូនដែលជាអនីតិជនឲ្យទៅដើមចោទ (ឪពុក ឬ ម្តាយដែលតុលាការនឹងកំណត់អ្នកមានអំណាចមេបា)"**។

ក្រៅពីករណីខាងលើនេះ ពោលគឺនៅមាន ① ករណីដែលនៅក្នុងការបន្តដំណើរការនៃនីតិវិធីបណ្តឹងទាមទារលែងលះមិនមានការដាក់ពាក្យសុំឲ្យប្រគល់កូនទេ ប៉ុន្តែក្រោយពេលដែលសាលក្រម ឬ សាលដីកាទទួលស្គាល់ការទាមទារលែងលះបានចូលជាស្ថាពរ បែរជាឪពុក ឬ ម្តាយដែលមិនមែនជាអ្នកមានអំណាចមេបាមិនប្រគល់កូនដោយស្ម័គ្រចិត្ត និង ② ករណីដែលមានពាក្យសុំលែងលះដោយផ្អែកតាមច្បាប់ស្តីពីនិតិវិធីរឿងក្តីរដ្ឋប្បវេណីដែលមិនមែនជាបណ្តឹង ហើយអ្នកមានអំណាចមេបានដាក់ពាក្យបណ្តឹងឡើងវិញ ដើម្បីទាមទារឲ្យឪពុក ឬ ម្តាយដែលមិនមែនជាអ្នកមានអំណាចមេបាប្រគល់កូន ដោយផ្អែកតាមកថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ១០៤៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី។

（3） ការសម្រេចសេចក្តីអំពីរបៀបចូលជួប និង ប្រាស្រ័យទាក់ទងជាមួយកូន

ក. តើក្នុងករណីបែបណាទើបមានភាពចាំបាច់ក្នុងការសម្រេចសេចក្តី?

ក្រោយពេលលែងលះ ឪពុក ឬ ម្តាយដែលមិនមានអំណាចមេបាលើកកូន មានសិទ្ធិចូលជួប និង

អំពីថ្ងៃខែឆ្នាំកំណើតរបស់កូន នឹងធ្វើឲ្យកាលបរិច្ឆេទបញ្ចប់នូវអំណាចមេបាមានភាពច្បាស់លាស់។

ប្រាស្រ័យទាក់ទងជាមួយកូន (កថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ១០៤០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី)។ ឪពុកម្តាយដែលមានបំណងចង់លែងលះគ្នា ត្រូវពិភាក្សា និង កំណត់អំពីរបៀបចូលជួប (កថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ១០៤០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី)។ បើការពិភាក្សាគ្នាពុំបានសម្រេច ឬ ពុំអាចធ្វើការពិភាក្សាបានទេ តុលាការត្រូវកំណត់អំពីរបៀបចូលជួបប្រាស្រ័យ តាមការទាមទាររបស់ឪពុក ឬ ម្តាយ (កថាខណ្ឌទី ៤ មាត្រា ១០៤០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី)។

ដូច្នេះហើយ តុលាការត្រូវតែកំណត់អំពីរបៀបចូលជួបប្រាស្រ័យទាក់ទង ក្នុងករណីដែលមានការទាមទារពីឪពុក ឬ ម្តាយ។ ផ្ទុយមកវិញ បើមិនមានការទាមទារពីឪពុក ឬ ម្តាយទេ តុលាការមិនអាចកំណត់អំពីរបៀបចូលជួបប្រាស្រ័យទាក់ទងបានទេ។

ហេតុនេះ តើឪពុក ឬ ម្តាយអាចទាមទារបែបណាបាន?

- ដាក់ពាក្យសុំដោយផ្អែកតាមចំណុចលេខ ១៣ ផ្នែកទី ៤ ក្នុងតារាងឧបសម្ព័ន្ធ នៃច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីនៃរឿងក្តីរដ្ឋប្បវេណីដែលមិនមែនជាបណ្តឹង (មាត្រា ២៦ នៃច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីនៃរឿងក្តីរដ្ឋប្បវេណីដែលមិនមែនជាបណ្តឹង)។

  ពាក្យសុំនេះ មិនចាំបាច់ដាក់ក្នុងពេលជាមួយគ្នានិងពាក្យសុំលែងលះឡើយ។ ចាំក្រោយពេលលែងលះ ឪពុក ឬ ម្តាយដែលមិនមែនជាអ្នកមានអំណាចមេបាលើកូន ចាំដាក់ពាក្យសុំនេះ ក៏បានដែរ។

- ដាក់ពាក្យសុំ ឲ្យកំណត់អំពីរបៀបចូលជួបប្រាស្រ័យទាក់ទងទៅតុលាការក្នុងករណីដែលបណ្តឹងទាមទារលែងលះកំពុងតែបន្តដំណើរការនីតិវិធី រហូតដល់ពេលបញ្ចប់ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់នៃបណ្តឹងនោះ។

  ដោយសារតែការកំណត់អំពីរបៀបចូលជួបប្រាស្រ័យទាក់ទង គឺជា "ការចាត់ចែងទាក់ទងនឹងការបីបាច់រក្សាកូន" ហេតុនេះ តុលាការត្រូវតែសម្រេចសេចក្តីនៅពេលដែលមានពាក្យសុំរបស់ភាគី (កថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ២២ នៃច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីបណ្តឹងទាក់ទងនឹងឋានៈបុគ្គល)។ ប្រសិនបើភាគីបានដាក់ពាក្យសុំឲ្យកំណត់អំពីរបៀបចូលជួបប្រាស្រ័យទាក់ទងទៅតុលាការក្នុងចន្លោះពេលមុនការបញ្ចប់ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់នៃបណ្តឹងទាមទារលែងលះគ្នា តុលាការនឹងត្រូវសម្រេចសេចក្តីអំពីពាក្យសុំនោះផងដែរ ដាក់នៅក្នុងសាលក្រម ឬ សាលដីកាដែលទទួលស្គាល់នូវការលែងលះ (យោងមាត្រា ១២ នៃច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីបណ្តឹងទាក់ទងនឹងឋានៈបុគ្គល)។

  យ៉ាងណាមិញ ក្នុងករណីដែលភាគីមិនបានដាក់ពាក្យសុំនៅក្នុងចន្លោះពេលមុនការបញ្ចប់ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់នៃបណ្តឹងទាមទារលែងលះទេ ហើយនៅពេលដែលបញ្ហាអំពីរបៀបចូលជួបប្រាស្រ័យទាក់ទងបានកើតមានបញ្ហា ភាគីនឹងត្រូវដាក់ពាក្យសុំដោយផ្អែកតាមចំណុច ១៣ ផ្នែកទី ៤ ក្នុងឧបសម្ព័ន្ធនៃច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីបណ្តឹងនៃរឿងក្តីរដ្ឋប្បវេណីដែលមិនមែនជាបណ្តឹង។

ខ. ចំណុចដែលត្រូវពិចារណានៅពេលដែលកំណត់អំពីរបៀបចូលជួបប្រាស្រ័យទាក់ទង

តុលាការត្រូវកំណត់អំពីការចូលជួបប្រាស្រ័យទាក់ទង ដោយយក "ផលប្រយោជន៍របស់កូនជាអាទិភាព"

(កថាខណ្ឌទី ៦ មាត្រា ១០៤០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី)។ ក្នុងករណីដែលតុលាការយកផលប្រយោជន៍របស់កូនជាអាទិភាព ចំពោះរបៀបចូលជួបប្រាស្រ័យទាក់ទង គឺ តុលាការគប្បីសរសេរសេចក្តីសម្រេចបញ្ចប់ដែលអាចឆ្លើយតបទៅនឹងភាពបត់បែនចំពោះស្ថានភាពរបស់កូនជាដើម ហើយនៅពេលដែលចូលជួបប្រាស្រ័យទាក់ទងជាមួយកូនជាក់ស្តែង ឪពុក ឬ ម្តាយដែលមិនមែនជាអ្នកមានអំណាចមេបាត្រូវសហការគ្នាជាមួយឪពុក ឬ ម្តាយដែលជាអ្នកមានអំណាចមេបាអនុវត្តនូវការប្រាស្រ័យទាក់ទងនោះទើបជាការប្រសើរ។

ផ្ទុយមកវិញ បើឪពុក ឬ ម្តាយដែលមិនមែនជាអ្នកមានអំណាចមេបាលើកូនទាមទារទៅតុលាការឲ្យកំណត់អំពីរបៀបចូលជួបប្រាស្រ័យទាក់ទងកូន គឺមកពីការពិភាក្សាគ្នាពុំបានសម្រេច ឬ ពុំអាចធ្វើការពិភាក្សាបានទេ (កថាខណ្ឌទី ៤ មាត្រា ១០៤០ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី) ។ ដូច្នេះហើយ ភាគច្រើន គឺ ឪពុក ឬ ម្តាយដែលមិនមែនជាអ្នកមានអំណាចមេបាមានការពិបាកចំពោះការទទួលបាននូវការសហការពីឪពុក ឬ ម្តាយដែលជាអ្នកមានអំណាចមេបា នៅពេលដែលចូលជួបប្រាស្រ័យទាក់ទងកូនជាក់ស្តែង។

ក្នុងករណីនេះ តុលាការត្រូវតែបង្គាប់ទៅឪពុក ឬ ម្តាយដែលជាអ្នកមានអំណាចមេបាឲ្យអនុញ្ញាតអំពីការចូលជួបប្រាស្រ័យទាក់ទងកូនរបស់ឪពុក ឬ ម្តាយដែលមិនមែនជាអ្នកមានអំណាចមេបា ហើយប្រសិនបើឪពុក ឬ ម្តាយដែលជាអ្នកមានអំណាចមេបាមិនគោរពតាមការបង្គាប់នេះទេ តុលាការចាំបាច់ត្រូវតែចេញការសម្រេចសេចក្តីដែលអាចឲ្យឪពុក ឬ ម្តាយដែលមិនមែនជាអ្នកមានអំណាចមេបាអាចត្រៀមសម្រាប់យកទៅអនុវត្តដោយបង្ខំបាន។

នៅត្រង់នេះ ការអនុវត្តដោយបង្ខំចំពោះកាតព្វកិច្ចដែលមានគោលបំណងឲ្យធ្វើឬ មិនឲ្យធ្វើសកម្មភាពណាមួយ ក៏អាចធ្វើបានតាមវិធីដែលតុលាការអនុវត្តចេញដីកាសម្រេចបង្គាប់ឲ្យកូនបំណុលនៃការអនុវត្តបង់នូវចំនួនទឹកប្រាក់ជាកំណត់ដែលទទួលស្គាល់ថាសមរម្យដើម្បីធានាការអនុវត្តកាតព្វកិច្ច ទៅឲ្យម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្ត ស្របទៅតាមអំឡុងពេលនៃការយឺតយ៉ាវ ឬ កំណត់អំឡុងពេលដែលទទួលស្គាល់ថាសមរម្យដើម្បីអនុវត្តកាតព្វកិច្ច ហើយបង្គាប់ឲ្យកូនបំណុលនៃការអនុវត្តបង់នូវចំនួនទឹកប្រាក់ជាកំណត់ដែលទទួលស្គាល់ថាសមរម្យដើម្បីធានាការអនុវត្តកាព្វកិច្ច ទៅឲ្យម្ចាស់បំណុលនៃការអនុវត្តដោយភ្លាមៗ បើពុំបានអនុវត្តក្នុងអំឡុងពេលនោះ (កថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ៥២៨ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី)។ នៅក្នុងលិខិតអនុវត្ត តុលាការគ្រាន់តែបង្គាប់ទៅឪពុក ឬ ម្តាយដែលជាអ្នកមានអំណាចមេបាឲ្យផ្តល់តាវកាលិកជាក់លាក់ក្នុងគោលបំណងឲ្យធ្វើសកម្មភាព ឬ មិនធ្វើសកម្មភាព ហើយប្រសិនបើឪពុក ឬ ម្តាយនោះមិនបានអនុវត្តតាមការបង្គាប់នេះ ឪពុក ឬ ម្តាយដែលមិនមែនជាអ្នកមានអំណាចមេបាអាចដាក់ពាក្យសុំអនុវត្តដោយបង្ខំ (វិធានបង្ខំដោយប្រយោល)បាន ។

ម្យ៉ាងទៀត នៅក្នុងសាលក្រម ឬ សាលដីកាដែលទទួលស្គាល់នូវការទាមទារលែងលះ តុលាការត្រូវតែបង្គាប់អំពីការប្រគល់កូន ឬ បង់ប្រាក់ ឬ ការផ្តល់តាវកាលិកផ្សេងទៀត (កថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ២២

នៃច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីបណ្តឹងទាក់ទងនឹងឋានៈបុគ្គល)។ នៅក្នុងករណីដែលតុលាការចេញដីកាសម្រេចដោយផ្អែកតាមច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីនៃរឿងក្តីរដ្ឋប្បវេណីដែលមិនមែនជាបណ្តឹង ក៏អាចចេញដីកាសម្រេចដោយបង្គាប់នូវការផ្តល់តាវកាលិកបានផងដែរ (យោង មាត្រា ៣៨ ច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីនៃរឿងក្តីរដ្ឋប្បវេណីដែលមិនមែនជាបណ្តឹង)។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីដែលតុលាការបង្គាប់អំពីតាវកាលិកទាំងនេះ ហើយក្រោយមកបានចូលជាស្ថាពរ នាំឲ្យតាវកាលិកទាំងអស់នោះនឹងក្លាយទៅជាលិខិតអនុវត្ត (ចំណុច ក ឬ ចំណុច គ កថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ៣៥០ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី)។

ដូច្នេះហើយ ក្នុងករណីដែលកំណត់អំពីរបៀបចូលជួបប្រាស្រ័យទាក់ទង តុលាការនឹងបង្គាប់អំពីការផ្តល់តាវកាលិកដែលមានខ្លឹមសារថា ឪពុក ឬ ម្តាយដែលជាអ្នកមានអំណាចមេបានឹងមិនរារាំង (មិនធ្វើសកម្មភាព) នៅក្នុងអំឡុងពេលដែលប្រគល់កូន (ការធ្វើសកម្មភាព) ហើយ ឪពុក ឬ ម្តាយដែលមិនមែនជាអ្នកមានអំណាចមេបាកំពុងចូលជួបប្រាស្រ័យទាក់ទងជាមួយកូននៅទីកន្លែងដែលបានកំណត់ទេ។ ជាក់ស្តែងចាំបាច់ត្រូវតែកំណត់ដូចជា ① ថ្ងៃនិងម៉ោង ឬ ចំនួនដងនៃការចូលជួបប្រាស្រ័យទាក់ទង (តើ ឪពុក ឬ ម្តាយជាអ្នកមានអំណាចមេបាមានករណីយកិច្ចឲ្យចូលជួបនៅពេលណា? ចំនួនប៉ុន្មានដង?) ② រយៈពេលនៅពេលដែលចូលជួបក្នុងមួយលើកៗ (ដើម្បីឲ្យខ្លឹមសារនៃករណីយកិច្ចរបស់ឪពុក ឬ ម្តាយដែលជាអ្នកមានអំណាចមេបាដែលនឹងមិនរារាំងក្នុងការជួបប្រាស្រ័យទាក់ទងកាន់តែច្បាស់លាស់ តើគួរតែឲ្យរយៈពេលប៉ុន្មានម៉ោងសម្រាប់ការប្រាស្រ័យទាក់ទង?) ③ វិធីនៃការប្រគល់កូន (នៅពេលដែល ឪពុក ឬ ម្តាយ ដែលជាអ្នកមានអំណាចមេបាប្រគល់កូនទៅ ឪពុក ឬ ម្តាយ ដែលមិនមែនជាអ្នកមានអំណាចមេបា តើ ឪពុក ឬ ម្តាយ ដែលជាអ្នកមានអំណាចមេបាចាំបាច់ត្រូវអ្វីខ្លះ?) ជាអាទិ៍។

គ. របៀបសរសេរអំពីសេចក្តីសម្រេចបញ្ចប់ដែលកំណត់អំពីរបៀបចូលជួបប្រាស្រ័យទាក់ទង

ផ្អែកតាមការពិចារណាដូចបានសរសេរនៅក្នុងចំណុច ខ ខាងលើនេះ នៅពេលដែលតុលាការកំណត់អំពីរបៀបដែល ឪពុក ឬ ម្តាយ ដែលមិនមែនជាអ្នកមានអំណាចមេបាលើកូនចូលជួបប្រាស្រ័យទាក់ទងជាមួយកូន គឺចាំបាច់ត្រូវតែយក "ផលប្រយោជន៍របស់កូន" ជាអាទិភាព ហើយសរសេរសេចក្តីសម្រេចបញ្ចប់ (សេចក្តីសម្រេចបញ្ចប់ដែលអាចកំណត់ជាក់លាក់អំពីខ្លឹមសារនៃការផ្តល់តាវកាលិក) ដែលអាចយកទៅអនុវត្តដោយបង្ខំ (វិធានបង្ខំដោយប្រយោល) នៅក្នុងករណីដែល ឪពុក ឬ ម្តាយ ដែលមិនមានអំណាចមេបាមិនគោរពតាម ។

ឧទាហរណ៍ សេចក្តីសម្រេចបញ្ចប់អាចមានដូចខាងក្រោមនេះ៖

ករណីមួយនេះ គឺជាករណីដែលនៅក្នុងការបន្តដំណើរការនៃនីតិវិធីបណ្តឹងទាមទារលែងលះ មានពាក្យសុំឲ្យកំណត់អំពីរបៀបចូលជួបប្រាស្រ័យទាក់ទងកូនពីចុងចម្លើយ ហើយតុលាការបានទទួលស្គាល់នូវការទាមទារលែងលះ ដោយពេលនោះបានកំណត់ថា ដើមចោទគឺជាអ្នកមានអំណាចមេបាលើកូនរវាង ដើមចោទ និង ចុងចម្លើយ ដូច្នេះ តុលាការនឹងត្រូវសរសេរសេចក្តីសម្រេចបញ្ចប់ដែលកំណត់

អំពីរបៀបដែលចុងចម្លើយត្រូវចូលជួបប្រាស្រ័យទាក់ទងជាមួយកូន។

ក្នុងករណីដែលតុលាការកំណត់អ្នកមានអំណាចមេបាលើកូន មិនមែនជាដើមចោទ បែរជាចុងចម្លើយវិញនោះ ឃ្លាដែលសរសេរនៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចខាងក្រោម គឺត្រូវតែប្តូរពីពាក្យ "ដើមចោទ" ជំនួសទៅជា "ចុងចម្លើយ" ។

ម្យ៉ាងវិញទៀត នៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចបញ្ចប់នៃដីកាសម្រេចដែលទទួលស្គាល់ពាក្យសុំដោយផ្អែកតាមចំណុច ១៣ ផ្នែកទី ៤ ក្នុងតារាងឧបសម្ព័ន្ធនៃច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីបណ្តឹងនៃរឿងក្តីរដ្ឋប្បវេណីដែលមិនមែនជាបណ្តឹង ឃ្លាដែរសរសេរនៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចខាងក្រោម គឺ ចាំបាច់ត្រូវតែសរសេរជំនួសពាក្យថា "ដើមចោទ" ទៅជាពាក្យថា "អ្នកដាក់ពាក្យសុំ" ហើយពាក្យថា "ចុងចម្លើយ" ទៅជាពាក្យថា "ភាគីម្ខាងទៀត"។

"ដើមចោទត្រូវតែឲ្យ.............ដែលជាកូនរវាងដើមចោទ និង ចុងចម្លើយ (តទៅហៅថា "......") ចូលជួបប្រាស្រ័យទាក់ទងជាមួយចុងចម្លើយ មានដូចខាងក្រោមនេះ៖

ក. ចំនួនដង

ក្នុង ១ខែ ១ដង។ ថ្ងៃដែលកំណត់តាមការពិភាក្សាគ្នាដែលបានសម្រេចរវាងគូភាគី នៅក្នុងចន្លោះពីថ្ងៃពុធ រហូតដល់ ថ្ងៃសៅរ៍ នៃសប្តាហ៍ទី ២ ។ ប៉ុន្តែ បើសិនជាគូភាគីពិភាក្សាគ្នាមិនបានសម្រេចទេ ត្រូវយកថ្ងៃសៅរ៍នៃសប្តាហ៍ទី ២។

ខ. រយៈពេលនៃការចូលជួបប្រាស្រ័យទាក់ទងមួយលើកៗ

ក្នុង ១ លើករយៈពេល ៥ ម៉ោង។ ម៉ោងជាក់លាក់នឹងត្រូវកំណត់តាមការពិភាក្សាគ្នាដែលបានសម្រេចរវាងគូភាគី។ ប៉ុន្តែ បើសិនជាគូភាគីពិភាក្សាគ្នាមិនបានសម្រេចទេ ត្រូវយកគិតចាប់ពីម៉ោង ១០ ព្រឹក រហូតដល់ម៉ោង ៣ រសៀល។

គ. វិធីប្រគល់.........

នៅពេលចាប់ផ្តើមការចូលជួបប្រាស្រ័យទាក់ទង ដើមចោទប្រគល់..........ឲ្យទៅចុងចម្លើយនៅទីកន្លែងប្រគល់ ហើយនៅពេលបញ្ចប់ការចូលជួបប្រាស្រ័យទាក់ទង ចុងម្លើយប្រគល់........... ឲ្យទៅដើមចោទនៅទីកន្លែងប្រគល់។ ទីកន្លែងប្រគល់ត្រូវកំណត់តាមការពិភាក្សាគ្នាដែលបានសម្រេចរវាងគូភាគី ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលការពិភាក្សាគ្នាមិនបានសម្រេចទេ ត្រូវធ្វើនៅប្រកចេញហាងកាហ្វេស្តាបាក់ ផ្សារទំនើបអ៊ីអន១។ [7]

ឃ. ថ្ងៃជំនួស

ក្នុងករណីដែលមិនអាចអនុវត្តនូវការចូលជួបប្រាស្រ័យទាក់ទងតាមកាលបរិច្ឆេទដែលបានកំណត់ដូចនៅក្នុងចំណុច ក ដោយសារតែស្ថានភាពដែលមិនអាចជៀសវាងបានដូចជា ជម្ងឺ ឬ កម្មវិធីសិក្សាថ្នាក់មត្តេយ្យ ឬ សាលារៀន ជាអាទិ៍ របស់............ គូភាគីទាំងសងខាងត្រូវ

[7] ប្រសិនបើពិចារណាអំពីផលប្រយោជន៍របស់កូន គប្បីកំណត់យកទីកន្លែងដែលជិតគ្នានឹងទីកន្លែងស្នាក់នៅបច្ចុប្បន្នរបស់កូន ។ ប្រសិនបើកំណត់យកកន្លែងរៀងឆ្ងាយ នាំឲ្យកូនត្រូវតែទៅដល់កន្លែងនោះនៅពេលដែលចូលជួបប្រាស្រ័យទាក់ទង ដូច្នេះហើយវានឹងក្លាយទៅជាបន្ទុករបស់កូន។

កំណត់ថ្ងៃជំនួសតាមការពិភាក្សាគ្នា។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលការពិភាក្សាគ្នារវាងគូភាគីមិនបាន សម្រេចទេ ត្រូវយកថ្ងៃសៅរ៍នៃសប្តាហ៍ទី ៣ ឬ ថ្ងៃសៅរ៍នៃសប្តាហ៍ទី ៤ បន្ទាប់។"

（4） ការសម្រេចសេចក្តីទាក់ទងនឹងបន្ទុកលើសោហ៊ុយដែលចាំបាច់ដើម្បីគ្រប់គ្រងថែរក្សាកូន

ក. តើករណីបែបណាទើបចាំបាច់ត្រូវសម្រេចសេចក្តី?

ក្រោយលែងលះគ្នា ឪពុក ឬ ម្តាយដែលមិនមែនជាអ្នកមានអំណាចមេបាលើកូន មានករណីយកិច្ចទទួលបន្ទុកលើសោហ៊ុយដែលចាំបាច់ដើម្បីគ្រប់គ្រងថែរក្សាកូន (កថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ១០៤០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី)។ ឪពុក ឬ ម្តាយ ដែលមានបំណងចង់លែងលះគ្នា ត្រូវពិភាក្សា និង កំណត់អំពីសោហ៊ុយចាំបាច់ដែលត្រូវទទួលបន្ទុកដើម្បីគ្រប់គ្រងថែរក្សាកូន (កថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ១០៤០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី)។ នៅពេលដែលការពិភាក្សាពុំបានសម្រេច ឬ នៅពេលដែលពុំអាចធ្វើការពិភាក្សាបានទេ តុលាការត្រូវកំណត់អំពីបន្ទុកនៃសោហ៊ុយដែលចាំបាច់ដើម្បីគ្រប់គ្រងថែរក្សាកូន <u>តាមការទាមទាររបស់ឪពុក ឬ ម្តាយ</u> (កថាខណ្ឌទី ៤ មាត្រា ១០៤០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី)។

ដូច្នេះ <u>ក្នុងករណីដែលមានការទាមទាររបស់ឪពុក ឬ ម្តាយ តុលាការត្រូវតែកំណត់អំពីបន្ទុកនៃសោហ៊ុយដែលចាំបាច់ដើម្បីគ្រប់គ្រងថែរក្សាកូន។ ផ្ទុយមកវិញ ដរាបណាគ្មានការទាមទាររបស់ឪពុក ឬ ម្តាយទេ តុលាការមិនអាចកំណត់អំពីបន្ទុកនៃសោហ៊ុយដែលចាំបាច់ដើម្បីគ្រប់គ្រងថែរក្សាកូនទេ។</u>

ហេតុនេះ តើឪពុក ឬ ម្តាយអាចទាមទារបែបណាបាន?

- ដាក់ពាក្យសុំដោយផ្អែកតាមចំណុចលេខ ១៣ ផ្នែកទី ៤ ក្នុងតារាងឧបសម្ព័ន្ធ នៃច្បាប់ស្តីពីនិតិវិធីនៃរឿងក្តីរដ្ឋប្បវេណីដែលមិនមែនជាបណ្តឹង (មាត្រា ២៦ នៃច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីនៃរឿងក្តីរដ្ឋប្បវេណីដែលមិនមែនជាបណ្តឹង)។

  <u>ពាក្យសុំនេះ មិនចាំបាច់ដាក់ក្នុងពេលជាមួយគ្នានិងពាក្យសុំលែងលះឡើយ។</u> ចាំក្រោយពេលលែងលះ បើសិនជាកើតមានជុំវិញបន្ទុកនៃសោហ៊ុយដែលចាំបាច់ដើម្បីគ្រប់គ្រងថែរក្សាកូន រវាងឪពុក ឬ ម្តាយដែលជាអ្នកមានអំណាចមេបា និង មិនមែនជាអ្នកមានអំណាចមេបាលើកូន ចាំដាក់ពាក្យសុំនេះ ក៏បានដែរ។

- ដាក់ពាក្យសុំឲ្យកំណត់អំពីរបៀបចូលរួមប្រាស្រ័យទាក់ទងទៅតុលាការក្នុងករណីដែលបណ្តឹងទាមទារលែងលះកំពុងតែបន្តដំណើរការនីតិវិធី រហូតដល់ពេលបញ្ចប់ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់នៃបណ្តឹងនោះ។

  ដោយសារតែការកំណត់អំពីបន្ទុកនៃសោហ៊ុយដែលចាំបាច់ដើម្បីគ្រប់គ្រងថែរក្សាកូន គឺជា "ការចាត់ចែងទាក់ទងនឹងការបីបាច់រក្សាកូន" ហេតុនេះ តុលាការត្រូវតែសម្រេចសេចក្តីនៅពេលដែលមានពាក្យសុំរបស់ភាគី (កថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ២២ នៃច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីបណ្តឹងទាក់ទងនឹងឋានៈបុគ្គល)។ ប្រសិនបើភាគីបានដាក់ពាក្យសុំឲ្យកំណត់អំពីបន្ទុកនៃសោហ៊ុយដែលចាំបាច់ដើម្បីគ្រប់គ្រងថែរក្សាកូនទៅតុលាការក្នុងចន្លោះពេលមុនការបញ្ចប់ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់នៃបណ្តឹង

ទាមទារលែងលះគ្នា តុលាការនឹងត្រូវសម្រេចសេចក្តីអំពីពាក្យសុំនោះផងដែរ ដាក់នៅក្នុងសាលក្រម ឬ សាលដីកាដែលទទួលស្គាល់នូវការទាមទារលែងលះ (យោងមាត្រា ១២ នៃច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីបណ្តឹងទាក់ទងនឹងឋានៈបុគ្គល)។

យ៉ាងណាមិញ ក្នុងករណីដែលភាគីមិនបានដាក់ពាក្យសុំនៅក្នុងចន្លោះពេលមុនការបញ្ចប់ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់នៃបណ្តឹងទាមទារលែងលះទេ ហើយនៅពេលដែលបញ្ហាជុំវិញបន្ទុកនៃសោហ៊ុយដែលចាំបាច់ដើម្បីគ្រប់គ្រងថែរក្សាកូនបានកើតមានបញ្ហា ភាគីនឹងត្រូវដាក់ពាក្យសុំដោយផ្អែកតាមចំណុច ១៣ ផ្នែកទី ៤ ក្នុងតារាងឧបសម្ព័ន្ធ នៃច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីបណ្តឹងនៃរឿងក្តីរដ្ឋប្បវេណីដែលមិនមែនជាបណ្តឹង។

ខ. ចំណុចដែលត្រូវពិចារណានៅពេលដែលកំណត់អំពីបន្ទុកនៃសោហ៊ុយដែលចាំបាច់ដើម្បីគ្រប់គ្រងថែរក្សាកូន

ក្រោយលែងលះគ្នា មូលហេតុដែលនាំឲ្យឪពុក ឬ ម្តាយដែលមិនមែនជាអ្នកមានអំណាចមេបាលើកូន ត្រូវទទួលបន្ទុកនៃសោហ៊ុយដែលចាំបាច់ដើម្បីគ្រប់គ្រងថែរក្សាកូន (កឋាខណ្ឌទី ៤ មាត្រា ១០៤០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី) គឺដើម្បីកុំឲ្យមានការកើតឡើងនូវការខាតបង់ប្រយោជន៍ដល់កូនដោយសារតែការលែងលះដែលជាស្ថានភាពរបស់ឪពុកម្តាយ ជាក់ស្តែងគឺ ដើម្បីឲ្យកូនអាចបន្តនូវស្តង់ដារជីវភាពដូចគ្នានឹងកម្រិតមុនពេលលែងលះ។ ហេតុនេះហើយ បើទោះបីជានៅពេលដែលលែងលះគ្នាគ្មានប្រាក់សន្សំក៏ដោយ ក៏ឪពុក ឬ ម្តាយដែលមិនមែនជាអ្នកមានអំណាចមេបាតាមរយៈការលែងលះ ត្រូវតែបំពេញឲ្យបាននូវចំនួនទឹកប្រាក់ដែលកន្លងមកឪពុក ឬ ម្តាយរូបនោះអាចបំពេញបានចំពោះការគ្រប់គ្រងថែរក្សាកូន ដើម្បីឲ្យទៅកូនបន្តទៀតទោះបីជានៅក្រោយពេលលែងលះក៏ដោយ ដូច្នេះហើយ ទើបចំណែកនៃទឹកប្រាក់នោះ ត្រូវក្លាយទៅជាករណីយកិច្ចរបស់ឪពុក ឬ ម្តាយរូបនោះដដែលត្រូវទទួលបន្ទុក។[8]

ដូច្នេះ <u>ចំពោះចំនួនទឹកប្រាក់នៃសោហ៊ុយដែលឪពុក ឬ ម្តាយដែលមិនមែនជាអ្នកមានអំណាចមេបាត្រូវទទួលបន្ទុក នឹងត្រូវគណនាដូចមានតទៅនេះ។ ជាដំបូង ត្រូវកំណត់ជាបណ្តោះអាសន្នសិនថា</u>

---

[8] នៅក្នុងការអនុវត្តជាក់ស្តែង មានការសង្កេតឃើញថា ភាគច្រើនមានរឿងក្តីដែលបង្គាប់ឲ្យយកប្រាក់សន្សំនៅពេលលែងលះដែលជាភាគរបស់ឪពុក ឬ ម្តាយដែលមិនមែនជាអ្នកមានអំណាចមេបា យកមកបង់ផ្តាច់ឲ្យអ្នកមានអំណាចមេបាធ្វើជាសោហ៊ុយដែលចាំបាច់ដើម្បីគ្រប់គ្រងថែរក្សាកូន។ ប៉ុន្តែ សោហ៊ុយដែលចាំបាច់ដើម្បីគ្រប់គ្រងថែរក្សាកូន គឺមិនកំណត់តែចំពោះចំនួនប្រាក់សន្សំដែលឪពុក ឬ ម្តាយមាននៅពេលលែងលះគ្នាប៉ុណ្ណោះទេ វាគឺជាប្រាក់ដែលត្រូវយកមកបង់ដើម្បីឲ្យកូននោះអាចបន្តជីវភាពដែលធ្លាប់បានមានកន្លងមក ឲ្យមានបន្តទៀតទោះបីជានៅក្រោយពេលលែងលះក៏ដោយ (ធ្វើយ៉ាងណាកុំឲ្យមានការទទួលរងនូវផលប៉ះពាល់ដល់កូនដោយសារតែការលែងលះគ្នារបស់ឪពុកម្តាយ)។ ដូច្នេះ ទឹកប្រាក់ដែលឪពុក ឬ ម្តាយដែលមិនមែនជាអ្នកមានអំណាចមេបាត្រូវទទួលបន្ទុក គឺចាំបាច់ត្រូវមានការគណនាដោយយកភាគរយពីក្នុងចំនួននៃប្រាក់ចំណូលរបស់ឪពុក ឬ ម្តាយក៏ដែលបានប្រើប្រាស់ចំពោះកូនកន្លងមកនេះ មកធ្វើជាមូលដ្ឋាន។ ការគណនាដោយយកមូលដ្ឋាននៃប្រាក់សន្សំដែលឪពុកម្តាយមាននៅពេលលែងលះ គឺជាការយល់ច្រឡំ។ ដោយសារតែឪពុក ឬ ម្តាយដែលមិនមែនជាអ្នកមានអំណាចមេបាមានករណីយកិច្ចទទួលបន្ទុកនូវសោហ៊ុយដែលចាំបាច់ដើម្បីគ្រប់គ្រងថែរក្សាកូនទោះបីជាមាន ឬ គ្មានប្រាក់សន្សំនៅពេលដែលធ្វើការលែងលះក៏ដោយ ហេតុនេះហើយ តុលាការត្រូវបង្គាប់ឲ្យធ្វើការបង់ប្រាក់ដោយទៀងទាត់ (មួយខែម្តង) សម្រាប់នាពេលអនាគត មិនមែនបង្គាប់ឲ្យបង់ផ្តាច់នោះទេ។ យ៉ាងណាមិញ ចំពោះវិធីនៃការបង់ប្រាក់ សូមយោងតាម Footnote １０ ផងដែរ។

ឪពុក ឬ ម្តាយដែលមិនមែនជាអ្នកមានអំណាចមេបាកំពុងតែរស់នៅរួមគ្នាជាមួយកូនបន្តទៀតទោះបីជាក្រោយពេលលែងលះក៏ដោយ នៅពេលនោះ ត្រូវយកចំនួនសរុបនៃប្រាក់ចំណូលរបស់ខ្លួន ដែលបានបូកនិងប្រាក់ចំណូលរបស់ឪពុក ឬ ម្តាយម្ខាងទៀត ហើយគណនារកចំនួនទឹកប្រាក់ប៉ុន្មានដែលបានចំណាយសម្រាប់កូន? ម្យ៉ាងទៀត ប្រសិនបើរក្សាបាននូវចំនួនទឹកប្រាក់ដែលដូចបានគណនានោះនឹងមានភាពប្រសើរសម្រាប់កូនទោះបីជានៅក្រោយពេលលែងលះក៏ដោយ ហេតុនេះ ចំនួនទឹកប្រាក់ដដែលនោះនឹងត្រូវយកមកបែងចែងគ្នាធៀបទៅនឹងភាគរយនៃប្រាក់ចំណូលរបស់ ឪពុក ឬ ម្តាយ ដែលជាអ្នកមានអំណាចមេបា និង មិនមែនជាអ្នកមានអំណាចមេបា។

បន្ទុកនៃសោហ៊ុយដែលចាំបាច់ដើម្បីគ្រប់គ្រងថែរក្សាកូន ត្រូវពិចារណាទៅលើ "ស្ថានភាពនៃជីវភាព និង ស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ចរបស់ឪពុកម្តាយ" (កថាខណ្ឌទី ៦ មាត្រា ១០៤០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី) គឺសំដៅទៅលើខ្លឹមសារដូចខាងលើនេះ។

ម្យ៉ាងទៀត នៅក្នុងសាលក្រម ឬ សាលដីកាដែលទទួលស្គាល់នូវការទាមទារលែងលះ តុលាការអាចបង្គាប់អំពីការបង់ប្រាក់បាន (កថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ២២ នៃច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីបណ្តឹងទាក់ទងនឹងឋានៈបុគ្គល)។ នៅក្នុងករណីដែលតុលាការចេញដីកាសម្រេចដោយផ្អែកតាមច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីនៃរឿងក្តីរដ្ឋប្បវេណីដែលមិនមែនជាបណ្តឹងក៏ដោយ ក៏អាចចេញដីកាសម្រេចដោយបង្គាប់ឲ្យបង់ប្រាក់បានផងដែរ (យោង មាត្រា ៣៨ច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីនៃរឿងក្តីរដ្ឋប្បវេណីដែលមិនមែនជាបណ្តឹង)។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីដែលតុលាការបង្គាប់អំពីតាវកាលិកទាំងនេះ ហើយក្រោយមកបានចូលជាស្ថាពរ នាំឲ្យតាវកាលិកទាំងអស់នោះនឹងក្លាយទៅជាលិខិតអនុវត្ត (ចំណុច ក ឬ ចំណុច គ កថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ៣៥០ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី)។

ក្នុងករណីដែលភាគីមិនបង់នូវបន្ទុកនៃសោហ៊ុយដែលចាំបាច់ដើម្បីគ្រប់គ្រងថែរក្សាកូនដែលតុលាការបានបង្គាប់ទេ នឹងត្រូវយកទៅធ្វើជា "ការអនុវត្តដោយបង្ខំចំពោះសិទ្ធិទាមទារដែលមានគោលបំណងឲ្យសងជាប្រាក់" (ជំពូកទី ២ គន្លឹទី ៦ នៃក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី)។

បន្ថែមពីនេះ ក្នុងករណីដែលមានការខកខាននូវបន្ទុកនៃសោហ៊ុយដែលចាំបាច់ដើម្បីគ្រប់គ្រងថែរក្សាកូនដែលតុលាការបានបង្គាប់នៅក្នុងសាលក្រម ឬ សាលដីកាដែលទទួលស្គាល់នូវការទាមទារលែងលះ ប្រសិនបើយល់ឃើញថា មានភាពសមរម្យ តុលាការដែលបានចេញការបង្គាប់នោះ អាចចេញដីកាសម្រេចបង្គាប់ឲ្យអ្នកមានករណីយកិច្ច (ឪពុក ឬ ម្តាយដែលមិនមែនជាអ្នកមានអំណាចមេបាលើកូន) អនុវត្តករណីយកិច្ចនោះ ដោយកំណត់អំឡុងពេលសមរម្យមួយ តាមពាក្យសុំរបស់អ្នកមានសិទ្ធិបាន (អ្នកមានអំណាចមេបាលើកូន) (កថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ២៣ នៃច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីបណ្តឹងទាក់ទងនឹងឋានៈបុគ្គល)។ បើអ្នកមានករណីយកិច្ចមិនអនុវត្តតាមការបង្គាប់នេះដោយគ្មានមូលហេតុត្រឹមត្រូវទេ តុលាការអាចបង្គាប់ឲ្យពិន័យជាប្រាក់មិនលើសពី ១.០០០.០០០ (មួយលាន) រៀល ដោយដីកាសម្រេចបាន (កថាខណ្ឌទី ៣ មាត្រា ២៣ នៃច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីបណ្តឹងទាក់ទងនឹងឋានៈបុគ្គល)។

យ៉ាងណាមិញ ប្រសិនបើប្រាក់ចំណូលរបស់ភាគីមានភាពប្រែប្រួល ចំនួនទឹកប្រាក់ដែលចំណាយដើម្បីកូន ដែលឆ្លើយតបទៅនឹងការលូតលាស់របស់កូនក៏នឹងមានភាពប្រែប្រួលផងដែរ។ ក្នុងករណីដែលកើតមាននូវភាពចាំបាច់ដែលត្រូវកែត្រូវនូវចំនួនទឹកប្រាក់នៃសោហ៊ុយដែលចាំបាច់ដើម្បីគ្រប់គ្រងថែរក្សាកូនដែលបានការកំណត់ម្តងរួចហើយ ភាគីអាចសុំទៅតុលាការឲ្យផ្លាស់ប្តូរនូវបន្ទុកនៃសោហ៊ុយដែលចាំបាច់ដើម្បីគ្រប់គ្រងថែរក្សាកូន តាមរយៈការទាមទារ (កថាខណ្ឌទី ៥ មាត្រា ១០៤០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី)។ ក្នុងករណីនេះ ភាគីដែលសុំឲ្យផ្លាស់ប្តូរនឹងត្រូវដាក់ពាក្យសុំផ្អែកតាមចំណុច ១៣ ផ្នែកទី ៤ ក្នុងតារាងឧបសម្ព័ន្ធ នៃច្បាប់ស្តីនីតិវិធីនៃរឿងក្តីរដ្ឋប្បវេណីដែលមិនមែនជាបណ្តឹង។

គ. របៀបសរសេរសេចក្តីសម្រេចបញ្ចប់កំណត់អំពីបន្ទុកនៃសោហ៊ុយដែលចាំបាច់ដើម្បីគ្រប់គ្រងថែរក្សាកូន

・ករណីពាក្យសុំដោយផ្អែកតាមចំណុច ១៣ ផ្នែកទី ៤ ក្នុងតារាងឧបសម្ព័ន្ធ នៃច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីនៃរឿងក្តីរដ្ឋប្បវេណីដែលមិនមែនជាបណ្តឹង

"បង្គាប់ឲ្យភាគីម្ខាងទៀត (ឬ អ្នកដាក់ពាក្យសុំ) បង់ប្រាក់ចំនួន ....រៀលក្នុង១ខែ [9]គិតត្រឹមថ្ងៃចុងក្រោយជារៀងរាល់ខែ ក្នុងអំឡុងពេលគិតចាប់ពីថ្ងៃដែលសាលក្រមនេះបានចូលជាស្ថាពរ រហូតដល់.......... ដែលជាកូនរវាងអ្នកដាក់ពាក្យសុំ និង ភាគីម្ខាងទៀត (កើតថ្ងៃទី... ខែ... ឆ្នាំ...)[10] ក្លាយទៅជានីតិជន ឲ្យទៅអ្នកដាក់ពាក្យសុំ (ឬ ភាគីម្ខាងទៀត)។"

・ករណីដាក់ពាក្យសុំក្នុងការបន្តដំណើរការនីតិវិធីនៃបណ្តឹងទាមទារលែងលះ

"បង្គាប់ឲ្យចុងចម្លើយ (ឬ ដើមចោទ) បង់ប្រាក់ចំនួន ....រៀលក្នុង១ខែ [11] គិតត្រឹមថ្ងៃចុងក្រោយជារៀងរាល់ខែ ក្នុងអំឡុងពេលគិតចាប់ពីថ្ងៃដែលសាលក្រមនេះបានចូលជាស្ថាពរ រហូតដល់.......... ដែលជាកូនរវាងដើមចោទ និង ចុងចម្លើយ (កើតថ្ងៃទី... ខែ... ឆ្នាំ...)[12] ក្លាយទៅជានីតិជន ឲ្យ

[9] ចំពោះការកំណត់តាមខែអំពីសោហ៊ុយដែលចាំបាច់ដើម្បីគ្រប់គ្រងថែរក្សាកូន មិនមានបទប្បញ្ញត្តិចែងក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីទេ។ ដូច្នេះហើយ មិនមែនមានន័យថា ការកំណត់វិធីផ្សេងក្រៅពីការបង់តាមខែ គឺជាវិធីដែលខុសទេ។

ប៉ុន្តែ មូលហេតុដែលឪពុក ឬ ម្តាយដែលមិនមែនជាអ្នកមានអំណាចមេបាមានករណីយកិច្ចទទួលបន្ទុកនៃសោហ៊ុយដែលចាំបាច់ដើម្បីគ្រប់គ្រងថែរក្សាកូន គឺធ្វើឡើងដើម្បីរក្សាឲ្យបាននូវស្តង់ដារជីវភាពរបស់កូនឲ្យនៅកម្រិតដដែលទោះបីជានៅក្រោយពេលលែងលះក៏ដោយ (យោង 4 (4) ចំណុច ខ) ។ ចំពោះសោហ៊ុយដែលចាំបាច់ដើម្បីគ្រប់គ្រងថែរក្សាកូន នឹងត្រូវបានបង់ពីឪពុក ឬ ម្តាយដែលមិនមែនជាអ្នកមានអំណាចមេបាឲ្យទៅអ្នកមានអំណាចមេបា ប៉ុន្តែ ការកំណត់វិធីបង់ដែលផ្ទុយទៅគោលបំណងក្នុងការរក្សាឲ្យបាននូវស្តង់ដារជីវភាពរបស់កូន នឹងមិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឡើយ។ ដូច្នេះ ឧទាហរណ៍ថា តុលាការបានគណនាសោហ៊ុយដែលត្រូវចំណាយរហូតដល់កូនក្លាយទៅជានីតិជន ហើយបង្គាប់ឲ្យបង់នូវចំនួនទឹកប្រាក់នោះសរុបផ្តាច់តែម្តង នោះនឹងមានការព្រួយបារម្ភខ្លាចថា អ្នកមានអំណាចមេបាលើកូននឹងមិនយកទឹកប្រាក់ទាំងអស់នោះមកចំណាយចំពោះកូនទេ (បារម្ភខ្លាចថា បែរជាមានការយកមួយផ្នែកទៅប្រើសម្រាប់ខ្លួនឯង) ដូច្នេះហើយ ការបង់ផ្តាច់នេះ អាចនិយាយបានថា មិនត្រឹមត្រូវទេ។

[10] កាលបរិច្ឆេទបញ្ចប់នូវការបង់ប្រាក់នឹងមានភាពច្បាស់លាស់ តាមរយៈការសរសេរអំពីថ្ងៃខែឆ្នាំកំណើតរបស់កូន។

[11] យោង Footnote 9។

[12] យោង Footnote 10។

ទៅដើមចោទ (ឬ ចុងចម្លើយ)។″

(5) ការបែងចែកទ្រព្យសម្បត្តិ

ក. តើករណីបែបណាទើបចាំបាច់ត្រូវសម្រេចសេចក្ដី?

ក្នុងករណីដែលប្ដីប្រពន្ធលែងលះគ្នា ត្រូវបែងចែកទ្រព្យសម្បត្តិដោយយុត្តិធម៌ផ្អែកតាមការពិភាក្សារបស់ភាគីទាំងសងខាង (កថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ៩៨០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី)។ ក្នុងករណីដែលមិនអាចពិភាក្សាគ្នារវាងប្ដីប្រពន្ធបានទេ ត្រូវបែងចែកទ្រព្យសម្បត្តិទៅតាមចំណុចនីមួយៗនៃកថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ៩៨០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី (កថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ៩៨០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី)។

ហេតុនេះនៅក្នុងករណីដែលប្ដីប្រពន្ធមិនអាចពិភាក្សាគ្នាបាន តើគួរប្រើនីតិវិធីបែបណាទើបជាការប្រសើរ?

・ដាក់ពាក្យសុំដោយផ្អែកតាមចំណុច ៦ ផ្នែកទី ៤ ក្នុងតារាងឧបសម្ព័ន្ធ នៃច្បាប់ស្ដីពីនីតិវិធីនៃរឿងក្ដីរដ្ឋប្បវេណីដែលមិនមែនជាបណ្ដឹង (មាត្រា ២៦ នៃច្បាប់ស្ដីពីនីតិវិធីនៃរឿងក្ដីរដ្ឋប្បវេណីដែលមិនមែនជាបណ្ដឹង)។

<u>ពាក្យសុំនេះ មិនចាំបាច់ដាក់ក្នុងពេលជាមួយគ្នានិងពាក្យសុំលែងលះឡើយ។</u> ទោះបីជានៅក្រោយពេលលែងលះក៏ដោយ ក្នុងករណីដែលភាគីជាប្ដី និង ភាគីជាប្រពន្ធមិនអាចពិភាក្សាគ្នាអំពីការបែងចែកទ្រព្យសម្បត្តិ គឺអាចដាក់ពាក្យសុំបាន។

・ ដាក់ពាក្យសុំឲ្យតុលាការបែងចែកទ្រព្យសម្បត្តិ ក្នុងករណីដែលបណ្ដឹងទាមទារលែងលះកំពុងតែបន្តដំណើរការនីតិវិធី ហើយនៅក្នុងចន្លោះពេលគិតត្រឹមពេលបញ្ចប់ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់នៃនីតិវិធីនោះ (កថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ២២ នៃច្បាប់ស្ដីពីនីតិវិធីបណ្ដឹងទាក់ទងនឹងឋានៈបុគ្គល)។ បើសិនជាភាគីម្ខាងបានដាក់ពាក្យសុំឲ្យតុលាការបែងចែកទ្រព្យសម្បត្តិនៅក្នុងចន្លោះពេលគិតត្រឹមពេលបញ្ចប់ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ តុលាការនឹងត្រូវសម្រេចសេចក្ដីទៅលើពាក្យសុំនោះផងដែរ ដាក់នៅក្នុងសាលក្រម ឬ សាលដីកាដែលទទួលស្គាល់នូវការទាមទារលែងលះ (យោងមាត្រា ១២ នៃច្បាប់ស្ដីពីនីតិវិធីបណ្ដឹងទាក់ទងនឹងឋានៈបុគ្គល)។

យ៉ាងណាមិញ ក្នុងករណីដែលភាគីមិនបានដាក់ពាក្យសុំនៅក្នុងចន្លោះពេលគិតត្រឹមពេលបញ្ចប់ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់នៃបណ្ដឹងទាមទារលែងលះទេ គឺត្រូវដាក់ពាក្យសុំនៅពេលដែលភាគីមិនអាចពិភាក្សាគ្នាអំពីការបែងចែកទ្រព្យសម្បត្តិ ដោយផ្អែកតាមចំណុច ៦ ផ្នែកទី ៤ ឧបសម្ព័ន្ធនៃច្បាប់ស្ដីពីនីតិវិធីនៃរឿងក្ដីរដ្ឋប្បវេណីដែលមិនមែនជាបណ្ដឹង ។

ខ. ចំណុចដែលតុលាការពិចារណានៅពេលដែលបែងចែកទ្រព្យសម្បត្តិ

ជាដំបូង <u>សហព័ទ្ធនីមួយៗ</u> ត្រូវទទួលបាននូវទ្រព្យសម្បត្តិដោយឡែកដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ៩៧២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី (ចំណុច ក កថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ៩៨០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី)។

បន្ទាប់មកទៀត <u>សហព័ទ្ធនីមួយៗ</u> មានសិទ្ធិទទួលយក ១ ភាគ ២ នៃទ្រព្យសម្បត្តិរួម។<u>ប៉ុន្តែ បើ</u>

មានករណីពិសេស និង មានការទាមទាររបស់ប្ដីប្រពន្ធណាម្ខាង តុលាការក៏អាចបែងចែកទ្រព្យសម្បត្តិរួម ដោយពិចារណាទៅលើស្ថានភាពផ្សេងៗ ដូចជា ទំហំនៃការបរិច្ចាគរបស់ភាគីនីមួយៗ ទំហំនៃការបរិច្ចាគរបស់ភាគីនីមួយៗចំពោះលទ្ធកម្មនៃទ្រព្យសម្បត្តិ ការថែរក្សា ឬ ការបង្កើនទ្រព្យ អំឡុងពេលអាពាហ៍ពិពាហ៍ កម្រិតជីវភាពរស់នៅនៅមុនពេលមានចំណងអាពាហ៍ពិពាហ៍ អាយុ ស្ថានភាពផ្លូវចិត្តនិងផ្លូវកាយ វិជ្ជាជីវៈ ប្រាក់ចំណូល លទ្ធភាពធ្វើការងាររបស់ភាគីនីមួយៗ និង ផលប្រយោជន៍របស់កូនជាអាទិ៍។ គេហកិច្ច ត្រូវចាត់ទុកថាមានតម្លៃស្មើនឹងការងារដែលធ្វើក្រៅផ្ទះដែរ។ (ចំណុច ខ កថាខណ្ឌទី២ និង កថាខណ្ឌទី ៣ មាត្រា ៩៨០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី)

→ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ប្ដីប្រពន្ធមាន ទ្រព្យសម្បត្តិដោយឡែក និង ទ្រព្យសម្បត្តិរួម (មាត្រា ៩៧២ និង មាត្រា ៩៧៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី) ប៉ុន្តែ ចំពោះទ្រព្យសម្បត្តិដែលនឹងត្រូវក្លាយជាកម្មវត្ថុក្នុងករណីដែលតុលាការបែងចែក គឺទ្រព្យសម្បត្តិរួម។

★ ចំណុចសំខាន់

① លទ្ធផលដែលបានមកពីបែងចែកទ្រព្យសម្បត្តិ ទ្រព្យសម្បត្តិដែលទទួលបាន គឺ "សហព័ទ្ធនីមួយៗ" (ចំណុច ក និង ចំណុច ខ មាត្រា ៩៨០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី)។ តតិយជនក្រៅពីសហព័ទ្ធនីមួយៗ (ឧទាហរណ៍ កូនរបស់ប្ដីប្រពន្ធ) មិនអាចទទួលបានទ្រព្យសម្បត្តិតាមរយៈការបែងចេកទ្រព្យសម្បត្តិបានទេ។

ប្រាកដណាស់ ប្ដីប្រពន្ធ អាចប្រទានកម្មទ្រព្យសម្បត្តិរួមរបស់ប្ដីប្រពន្ធទៅឲ្យកូនបាន ដោយមានការព្រមព្រៀងគ្នាទាំងសងខាង (កថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ៩៧៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី)។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែល បានប្រទានកម្មទ្រព្យសម្បត្តិទៅឲ្យកូន ទ្រព្យសម្បត្តិនោះលែងជាទ្រព្យសម្បត្តិរួមរបស់ប្ដីប្រពន្ធទៀតហើយ (ក្លាយជាទ្រព្យសម្បត្តិរបស់កូន) ហេតុនេះ វាមិនមែនជាកម្មវត្ថុនៃការបែងចែកទ្រព្យសម្បត្តិទៀតទេ។

② មិនអាចបែងចែកកាតព្វកិច្ចដោយសាមគ្គីភាពរបស់ប្ដីប្រពន្ធតែរវាងប្ដីប្រពន្ធទេ។

យោងតាមកថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ៩២១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ក្នុងករណីដែលបុគ្គលច្រើននាក់ទទួលបន្ទុកនូវកាតព្វកិច្ចសាមគ្គីភាព ម្ចាស់បំណុលអាចទាមទារឲ្យកូនបំណុលណាម្នាក់ អនុវត្តកាតព្វកិច្ចទាំងអស់ ឬ មួយភាគ ដោយព្រមគ្នា ឬ ដោយបន្តបន្ទាប់។ ដូច្នេះ ម្ចាស់បំណុលកាតព្វកិច្ចដោយសាមគ្គីភាពរបស់ប្ដីប្រពន្ធ (ឧទាហរណ៍ ធនាគារ) អាចទាមទារឲ្យទាំងប្ដីទាំងប្រពន្ធ អនុវត្តទាំងអស់បាន។ ទោះបីជា យ៉ាងណាក៏ដោយ ប្រសិនបើកាតព្វកិច្ចរវាងតែប្ដីប្រពន្ធបែងចែកក្នុងម្នាក់១ ភាគ ២ នឹងនាំឲ្យបំពានផលប្រយោជន៍ របស់ម្ចាស់បំណុល (ផលប្រយោជន៍ដែលអាចទាមទារឲ្យទាំងប្ដីទាំងប្រពន្ធ អនុវត្តទាំងអស់ (២ ភាគ ២))។ នៅក្នុងអំឡុងពេលនីតិវិធីដែលម្ចាស់បំណុលមិនពាក់ព័ន្ធ (នីតិវិធីដែលមានតែប្ដី និង ប្រពន្ធ) កូនបំណុល (ប្ដីនិងប្រពន្ធ) មិនអាចបែងចែកកាតព្វកិច្ចតាមអំពើចិត្តបានទេ។

គ. ការញែកទ្រព្យសម្បត្តិដោយឡែក និង ទ្រព្យសម្បត្តិរួម

ក្នុងករណីដែលភាគីបានដាក់ពាក្យសុំមកតុលាការឲ្យបែងចែកទ្រព្យសម្បត្តិ ជាដំបូង តុលាការត្រូវធ្វើការវែកញែកថា ទ្រព្យសម្បត្តិដែលភាគីកំពុងតែទាមទារឲ្យបែងចែក គឺជាទ្រព្យសម្បត្តិដោយឡែក ឬ ជាទ្រព្យសម្បត្តិរួម។ មូលហេតុ គឺដោយសារតែទ្រព្យសម្បត្តិដែលតុលាការនឹងយកមកបែងចែក គឺទ្រព្យសម្បត្តិរួម ។

ក្នុងករណីដែលគូភាគីមានវិវាទគ្នាទៅអំពីទ្រព្យសម្បត្តិណាមួយជាទ្រព្យសម្បត្តិដោយឡែក ហើយទ្រព្យសម្បត្តិណាមួយជាទ្រព្យសម្បត្តិរួមនោះ នាំឲ្យមានការយល់ឃើញថា បើភាគីដែលអះអាងថា ទ្រព្យសម្បត្តិនោះគឺជាទ្រព្យសម្បត្តិដោយឡែក ភាគីនោះត្រូវទទួលបន្ទុកនៅក្នុងការបញ្ជាក់ភស្តុតាងអំពីទ្រព្យសម្បត្តិនោះ។ ព្រោះ **ទ្រព្យសម្បត្តិដែលទទួលបានក្នុងអំឡុងពេលអាពាហ៍ពិពាហ៍** ជាគោលការណ៍ គឺជាទ្រព្យសម្បត្តិរួម (មាត្រា៩៧៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី)។

"មាត្រា ៩៧២"

ទ្រព្យសម្បត្តិដែលកំណត់ដូចខាងក្រោមនេះ គឺជាទ្រព្យសម្បត្តិដោយឡែក ដែលស្ថិតក្រោមកម្មសិទ្ធិរបស់សហព័ទ្ធណាម្នាក់ ៖

ក- ទ្រព្យសម្បត្តិដែលសហព័ទ្ធមាន នៅមុនពេលអាពាហ៍ពិពាហ៍។

ខ- ទ្រព្យសម្បត្តិដែលសហព័ទ្ធទទួលបាន ដោយប្រទានកម្ម សន្តតិកម្ម អច្ច័យទាន នៅក្នុងអំឡុងពេលអាពាហ៍ពិពាហ៍។

គ- ទ្រព្យសម្បត្តិជាតម្លៃតប ដែលទទួលបានពីការចាត់ចែងទ្រព្យសម្បត្តិដែលបានកំណត់នៅក្នុងចំណុច ក និង ចំណុច ខ ខាងលើនេះ។

"មាត្រា ៩៧៣"

ទ្រព្យសម្បត្តិរួម គឺជាទ្រព្យសម្បត្តិទាំងឡាយដែលប្ដីប្រពន្ធទាំងសងខាង ឬ តែម្ខាងទទួលបាននៅក្នុងអំឡុងពេលអាពាហ៍ពិពាហ៍ លើកលែងតែទ្រព្យសម្បត្តិដែលកំណត់នៅក្នុងចំណុច ខ និង ចំណុច គ នៃមាត្រា ៩៧២។

ឃ. វិធីបែងចែកទ្រព្យសម្បត្តិ

តុលាការនឹងធ្វើការបែងចែកទ្រព្យសម្បត្តិរួមនៅពេលដែលមានពាក្យសុំរបស់ភាគី។

ប្រសិនបើមានការអះអាងពីភាគី តុលាការអាចពិចារណាអំពីស្ថានភាពដែលបានកំណត់នៅក្នុងវាក្យខណ្ឌទី ២ ចំណុច ខ កថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ៩៨០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ហើយអាចមិនធ្វើការបែងចែកឲ្យម្នាក់ៗត្រូវតែទទួលបាន ១ ភាគ ២ នោះឡើយ។

ប៉ុន្តែ បើទោះបីជាតុលាការធ្វើការបែងចែកដោយភាគបែបណាក៏ដោយ ក៏ភាពចាំបាច់ដំបូងគឺត្រូវតែរកឲ្យឃើញអំពីតម្លៃសរុបទាំងអស់នៃទ្រព្យសម្បត្តិរួម ដែលនឹងត្រូវក្លាយទៅជាកម្មវត្ថុនៃការបែងចែក។ ដូច្នេះ បន្ទាប់ពីបានរកឃើញតម្លៃសរុបទាំងអស់រួចហើយ តុលាការនឹងត្រូវបែងចែកទ្រព្យសម្បត្តិមួយៗឲ្យទៅប្តី ឬ ប្រពន្ធ ស្របទៅតាមភាគនៃការបែងចែក។

ឧទាហរណ៍ ៖ ប្រសិនបើទ្រព្យសម្បត្តិរួមមានតែអចលនវត្ថុ ១ ប៉ុណ្ណោះ ហើយពុំមានបញ្ហាចំពោះភាគនៃការបែងចែកដោយចំណែក ១ ភាគ ២ ទេ នាំឲ្យតុលាការចាំបាច់ត្រូវបែងចែកទ្រព្យសម្បត្តិរួមនោះ ដោយចំណែក ១ ភាគ ២ របស់ប្តី និង ចំណែក ១ ភាគ ២ របស់ប្រពន្ធ គឺជាកម្មសិទ្ធិអវិភាគ (មាត្រា ២០២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី)។ ក្នុងករណីដែលទ្រព្យសម្បត្តិគឺជាទ្រព្យសម្បត្តិរួម ប្តី ឬ ប្រពន្ធតែម្ខាង មិនអាចចាត់ចែងតែម្នាក់ឯងបានទេ (កថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ៩៧៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី) ប៉ុន្តែ ប្តី ឬ ប្រពន្ធតែម្ខាងនោះអាចចាត់ចែងចំណែករបស់ខ្លួនតែម្នាក់ឯងបាន ដោយធ្វើឲ្យទ្រព្យសម្បត្តិនោះក្លាយទៅជាទ្រព្យសម្បត្តិនៃកម្មសិទ្ធិអវិភាគ (មាត្រា ២០៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី) តាមរយៈការបែងចែកទ្រព្យសម្បត្តិ។ ដូច្នេះ តុលាការចាំបាច់ត្រូវធ្វើការផ្លាស់ប្តូរពីទ្រព្យសម្បត្តិរួមប្តីប្រពន្ធឲ្យក្លាយទៅជាទ្រព្យសម្បត្តិនៃកម្មសិទ្ធិអវិភាគនៃបទប្បញ្ញត្តិសិទ្ធិប្រត្យក្សតាមរយៈការបែងចែកទ្រព្យសម្បត្តិ។

ផ្ទុយមកវិញ ឧទាហរណ៍ថា ក្នុងករណីដែលមានអចលនវត្ថុចំនួន ២ គឺជាទ្រព្យសម្បត្តិរួម ហើយពុំមានបញ្ហាចំពោះភាគនៃការបែងចែកដោយចំណែក ១ ភាគ ២ ទេ ហើយប្រសិនបើតម្លៃនៃអចលនវត្ថុមានចំនួនដូចគ្នា គឺតុលាការអាចបែងចែកដោយឲ្យអចលនវត្ថុមួយជាកម្មសិទ្ធិរបស់ប្តី ហើយឲ្យអចលនវត្ថុមួយជាកម្មសិទ្ធិរបស់ប្រពន្ធបាន។ ក្នុងករណីដែលតម្លៃនៃអចលនវត្ថុទាំង ២ មានចំនួនខុសគ្នា តុលាការក៏អាចឲ្យប្តី និង ប្រពន្ធមានកម្មសិទ្ធិអវិភាគក្នុងចំណែក ១ ភាគ ២ ទៅលើអចលនវត្ថុនីមួយៗបានផងដែរ (មាត្រា ២០២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី)។ ម្យ៉ាងវិញទៀត តុលាការក៏អាចប្រើប្រាស់វិធីបែងចែកដោយឲ្យអចលនវត្ថុមួយជាកម្មសិទ្ធិរបស់ប្តី ហើយឲ្យអលចនវត្ថុមួយទៀតជាកម្មសិទ្ធិរបស់ប្រពន្ធ ហើយឲ្យអ្នកទទួលបានអចលនវត្ថុដែលមានតម្លៃថ្លៃបង់ប្រាក់នូវចំនួនដែលខុសគ្នានោះ ឲ្យទៅអ្នកដែលទទួលបានអចលនវត្ថុដែលមានតម្លៃថោកក៏បានដែរ។ មូលហេតុនេះ គឺដោយសារតែ វិធីបែងចែកបែបនេះ ក៏ធ្វើឲ្យតម្លៃដែលភាគីនីមួយៗទទួលបានក្នុងម្នាក់ៗ ១ ភាគ ២ ដែរ។ តុលាការចាំបាច់ត្រូវតែពិចារណាថា តើការបែងចែកដោយវិធីណាមួយទើបជាការប្រសើរ ដោយគិតទាំងវិធីបែងចែកដែលភាគីបានអះអាងផងដែរ។

ង. របៀបសរសេរអំពីសេចក្តីសម្រេចបញ្ចប់នៃការបែងចែកទ្រព្យសម្បត្តិ

ចំពោះទ្រព្យសម្បត្តិរួមរបស់ប្តីប្រពន្ធទាំងអស់ តុលាការត្រូវធ្វើការកំណត់ឲ្យជាក់លាក់ចំពោះទ្រព្យសម្បត្តិនីមួយៗ ហើយចាំបាច់ត្រូវសរសេរអំពី ទ្រព្យសម្បត្តិនីមួយៗ ដោយញែកដាច់មួយៗ ឲ្យទៅជាកម្មសិទ្ធិរបស់ប្តី ឬ ប្រពន្ធ (ក្នុងករណីដែលធ្វើឲ្យទ្រព្យសម្បត្តិណាមួយទៅជាកម្មសិទ្ធិអវិភាគ គឺត្រូវកំណត់អំពីចំណែករបស់ប្តីប្រពន្ធម្នាក់ៗ)។

ក្នុងករណីដែលតុលាការមិនបានកំណត់ជាក់លាក់ចំពោះទ្រព្យសម្បត្តិ នឹងនាំឲ្យភាគីមិនអាចធ្វើនីតិវិធីចុះបញ្ជីលើអចលនវត្ថុ ឬ នីតិវិធីចុះបញ្ជីលើរថយន្ត ឬ ម៉ូតូបានទេ។ នៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចបញ្ចប់ចាំបាច់ត្រូវតែសរសេរឲ្យបានត្រឹមត្រូវអំពីការកត់ត្រាដែលមាននៅក្នុងសៀវភៅគោលបញ្ជី ឬ នៅក្នុងប័ណ្ណសំគាល់ ចំពោះទ្រព្យសម្បត្តិរួមទាំងអស់។

ឧទាហរណ៍៖ ក្នុងករណីដែលមានពាក្យសុំបែងចែកទ្រព្យសម្បត្តិពីភាគី នៅក្នុងនីតិវិធីនៃបណ្តឹងទាមទារលែងលះ បើតុលាការទទួលស្គាល់នូវការទាមទារលែងលះ គឺត្រូវសរសេរសេចក្តីសម្រេចបញ្ចប់អំពីការបែងចែកទ្រព្យសម្បត្តិ។

ក្នុងករណីដែលជាពាក្យសុំដោយផ្អែកតាមចំណុច ៦ ផ្នែកទី ៤ ឧបសម្ព័ន្ធនៃច្បាប់ស្តីពីរឿងក្តីរដ្ឋប្បវេណីដែលមិនមែនជាបណ្តឹង សេចក្តីសម្រេចបញ្ចប់នៃដីកាសម្រេចចាំបាច់ត្រូវសរសេរដោយប្តូរពាក្យពី "ដើមចោទ" ទៅជា "អ្នកដាក់ពាក្យសុំ" ហើយ "ចុងចម្លើយ" ទៅជា "ភាគីម្ខាងទៀត"។

យ៉ាងណាមិញ ចំពោះឧទាហរណ៍ខាងក្រោមនេះ សូមកំណត់ថា ទ្រព្យសម្បត្តិរួមមានដូចជា អចលនវត្ថុ ១ កន្លែង រថយន្ត ១ គ្រឿង លុយនៅសន្សំនៅធនាគារ ១ គណនី។

" បែងចែកទ្រព្យសម្បត្តិនីមួយៗដែលបានកត់ត្រានៅក្នុង "បញ្ជីទ្រព្យសម្បត្តិរួម" នៃឧបសម្ព័ន្ធដូចតទៅ៖

ក. ដីលេខ ១. ដែលបានកត់ត្រានៅក្នុង"បញ្ជីទ្រព្យសម្បត្តិរួម" នៃឧបសម្ព័ន្ធ ជាកម្មសិទ្ធិរបស់ ដើមចោទ។ / ជាកម្មសិទ្ធិអវិភាគរវាងដើមចោទ និង ចុងចម្លើយ ដោយដើមចោទមានចំណែក......ភាគ..... ហើយចុងចម្លើយមានចំណែក......ភាគ.....។ [13]

---

[13] នៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចបញ្ចប់នេះ បានធ្វើការកំណត់ជាមុនថា នៅក្នុងសៀវភៅគោលបញ្ជី ដីនេះត្រូវបានចុះបញ្ជីជា " ទ្រព្យសម្បត្តិរួមប្តីប្រពន្ធ" ។ ក្នុងករណីនេះ ប្រសិនបើសាលក្រម ឬ សាលដីកានេះបានចូលជាស្ថាពរ គេយល់ថា ភាគីអាចដាក់ពាក្យសុំចុះបញ្ជីតែម្នាក់ឯងបាន (អាចគិតដូចគ្នាទៅនឹង "ការផ្ទេរសិទ្ធិដោយសារសន្តតិកម្ម" នៃកថាខណ្ឌទី ២ ប្រការ ១០ នៃប្រកាសអន្តរក្រសួងស្តីពីនីតិវិធីនៃការចុះបញ្ជីអំពីសិទ្ធិប្រត្យក្សទាក់ទងនឹងក្រមរដ្ឋប្បវេណី)។

ផ្ទុយមកវិញ បើទោះបីជាទ្រព្យសម្បត្តិរួមក៏ដោយ ប៉ុន្តែដីនោះបានចុះបញ្ជីដាក់តែឈ្មោះប្តី ឬ ប្រពន្ធតែម្នាក់ឯង ក្នុងករណីដែលឲ្យដីនោះទៅជាកម្មសិទ្ធិរបស់បុគ្គលដែលមានឈ្មោះនៅក្នុងការចុះបញ្ជីនោះ តាមរយៈការបែងចែកទ្រព្យសម្បត្តិ នៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចបញ្ចប់ គឺអាចសរសេរថា "...ជាកម្មសិទ្ធិរបស់បុគ្គលនោះ" បាន។ ប៉ុន្តែ បើសិនជាឲ្យដីនោះទៅជាកម្មសិទ្ធិរបស់បុគ្គលដែលមិនមានឈ្មោះនៅក្នុងការចុះបញ្ជី ឬ ឲ្យទៅជាកម្មសិទ្ធិអវិភាគ នៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចបញ្ចប់នោះ គឺត្រូវបន្ថែមនូវសេចក្តីសម្រេចបញ្ចប់ដែលបង្គាប់ឲ្យបុគ្គលដែលមានឈ្មោះនៅក្នុងការចុះបញ្ជីធ្វើនីតិវិធីចុះបញ្ជីឲ្យទៅបុគ្គលដែលមិនមានឈ្មោះនៅក្នុងការចុះបញ្ជី។ ឧទាហរណ៍៖ ទោះបីជាទ្រព្យសម្បត្តិរួមក៏ដោយ ប៉ុន្តែការចុះបញ្ជីអំពីការផ្ទេរកម្មសិទ្ធិបានដាក់ឈ្មោះរបស់ដើមចោទ (យ៉ាងណាមិញ ចំពោះការចុះបញ្ជីបែបនេះ គឺមិនបានឆ្លុះបញ្ចាំងអំពីភាពត្រឹមត្រូវនៃលក្ខណៈសារជាតុទេ ជាគោលការណ៍គប្បីមិនត្រូវទទួលបានការអនុញ្ញាតទេ) ហើយតាមរយៈលទ្ធផលនៃការបែងចែក ដើមចោទទទួលបានចំណែក ១ ភាគ ២ ហើយចុងចម្លើយទទួលបានចំណែក ១ ភាគ ២ ជាកម្មសិទ្ធិអវិភាគ តុលាការនឹងត្រូវសរសេរសេចក្តីសម្រេចបញ្ចប់ថា "(ដីនោះ) ជាកម្មសិទ្ធិអវិភាគរវាងដើមចោទ និង ចុងចម្លើយ ដោយដើមចោទមានចំណែក ១ ភាគ ២ ហើយចុងចម្លើយមានចំណែក ១ ភាគ ២។ បង្គាប់ឲ្យដើមចោទធ្វើនីតិវិធីចុះបញ្ជីផ្ទេរមួយផ្នែកនៃកម្មសិទ្ធិដែលស្មើនឹង ១ ភាគ ២ ចំពោះ (ដីនោះ)ទៅជាចំណែករបស់ចុងចម្លើយ ឲ្យទៅចុងចម្លើយដោយមូលហេតុការបែងចែកទ្រព្យសម្បត្តិ។

ខ. រថយន្តលេខ ២. ដែលបានកត់ត្រានៅក្នុង"បញ្ជីទ្រព្យសម្បត្តិរួម" នៃឧបសម្ព័ន្ធ ជាកម្មសិទ្ធិរបស់ចុងចម្លើយ។[14]

គ. ប្រាក់សន្សំលេខ ៣ . ដែលបានកត់ត្រានៅក្នុង"បញ្ជីទ្រព្យសម្បត្តិរួម" នៃឧបសម្ព័ន្ធ ជាកម្មសិទ្ធិរបស់ដើមចោទ។

ឃ. បង្គាប់ឲ្យដើមចោទបង់ប្រាក់ចំនួន ....រៀលទៅចុងចម្លើយ។[15]

(ឧបសម្ព័ន្ធ) "បញ្ជីទ្រព្យសម្បត្តិរួម"

១. ដី

" ទីតាំងដី" ....

"លេខក្បាលដី" ....

២. រថយន្ត

"ប្រភេទ" ....

"ម៉ាក" ....

"ពណ៌" ....

"កម្មសិទ្ធិករ" ....

"អាសយដ្ឋាន" ....

"ផ្លាកលេខ" ....

៥. ប្រាក់សន្សំ

"ស្ថាប័នហិរញ្ញវត្ថុ" ធនាគារ........សាខា ......

"ប្រភេទ និង លេខគណនី" ប្រាក់សន្សំធម្មតា ××× ××× ×××

"ឈ្មោះម្ចាស់គណនី" ដើមចោទ"

សូមអរគុណ៕

---

[14] ចំពោះរថយន្ត និង ម៉ូតូ បច្ចុប្បន្នេះ គេឮថា ការចុះបញ្ជីអាចដាក់ឈ្មោះបានតែម្នាក់ប៉ុណ្ណោះ (មិនអាចចុះបញ្ជីជាម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគបានទេ)។ ប្រសិនបើ តទៅថ្ងៃមុខ នៅតែបន្តការអនុវត្តនេះតទៀត (យ៉ាងណាមិញ ការអនុវត្តបែបនេះ គឺមិនត្រឹមត្រូវទេ) រថយន្ត និង ម៉ូតូជាដើម នឹងមិនសមយកមកធ្វើជាកម្មសិទ្ធិអវិភាគ (មាត្រា ២០២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី) តាមរយៈការបែងចែកទ្រព្យសម្បត្តិនោះទេ ដោយសារតែគ្មានវិធីសម្រាប់ចុះបញ្ជីក្នុងករណីបែបនោះទេ។

[15] ជាដំបូង តុលាការ ត្រូវតែរកឲ្យឃើញនូវតម្លៃនៃទ្រព្យសម្បត្តិរួមទាំងអស់ ហើយកំណត់អំពីភាគនៃការបែងចែកដោយផ្អែកតាមកថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ៩៨០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី បន្ទាប់មកត្រូវបែងចែកទ្រព្យសម្បត្តិមួយៗ ស្របតាមភាគនៃការបែងចែកនោះ។ ក្នុងករណីដែលពេលនោះ តុលាការ បានឲ្យ ប្តី ឬ ប្រពន្ធ ណាម្ខាងទទួលបានចំនួនច្រើនជាងភាគដែលបានកំណត់ គឺត្រូវតែឲ្យ ប្តី ឬ ប្រពន្ធ ណាម្ខាងនោះបង់ប្រាក់ឲ្យទៅភាគីម្ខាងទៀត ទើបអាចសម្រួលចំនួននោះបាន។